

МОЛОДИЙ КОМУНАР

Виходить з 5 грудня 1939 р.

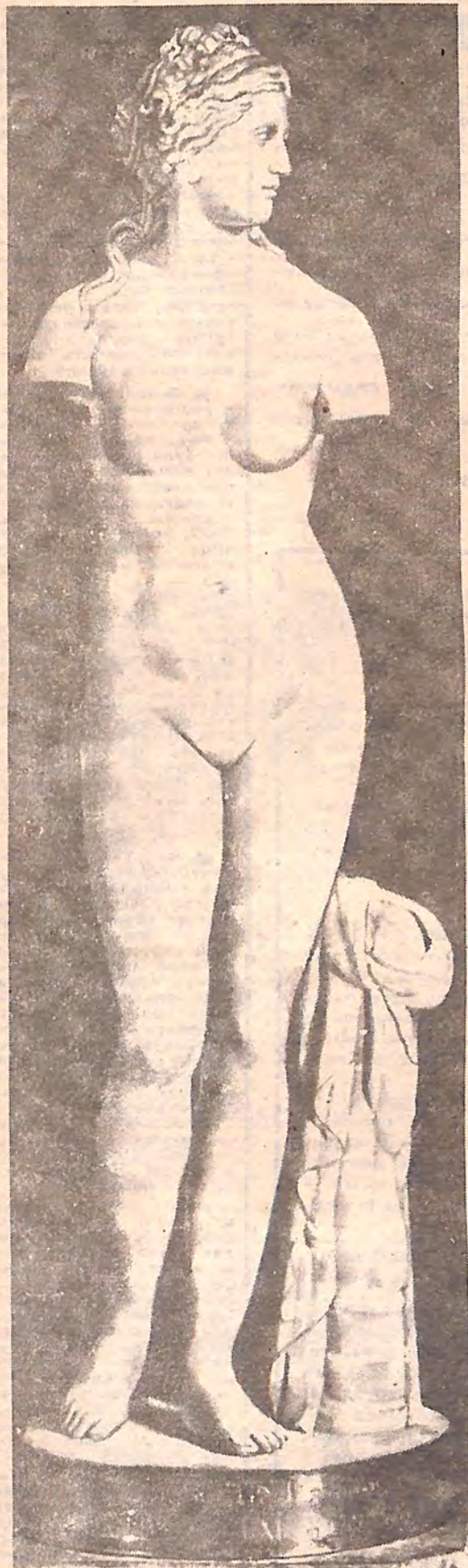
№ 10 (4143).

П'ЯТНИЦЯ

8 БЕРЕЗНЯ 1991 р.

Ціна 30 + 2 коп.
(передплатою — 12 коп.).

ГАЗЕТА КІРОВОГРАДСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ КОМСОМОЛЬСЬКОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ



8 БЕРЕЗНЯ ДЕНЬ РОЗКРІПАЧЕННЯ ЖІНКИ

Жінка — це велика сила. Тільки силу її часто бачили не в жіночності, слабкості, невловимій чарівності погляду та запаху парфумів, а в сапі, в лопаті, а то й у важкому кайлі.

Ця жінка з плаката 1926 року, на жаль, не єдина така — розкріпачена і готова до праці. За нею сотні і сотні наших бабусь і матерів із запізнілою поста-

рілими обличчями, пораненими від тяжкої роботи руками, геть підкошеним здоров'ям. Це вони виорювали колгоспні ниви, плавили сталь, прокладали дороги. Шана велика їм. Ми й гордилися цим. І не думали, що втрачаємо щось теж важливе — жіночу ніжність, любов, увагу до дітей.

Як легко було зробити з античної Венери сучасну жінку-трудівницю. І як важко тепер дочкам та внукам тих розкріпачених «великих сил» пояснити, що покликання жінки — любов, краса, діти. Як повернути їм пластичність рухів і постави, м'якість погляду, чарівливість елегантно схиленої голівки?

З СВЯТОМ, ДОРОГІ ЖІНКИ!



БУДЕШ, БАТЬКУ...

9 березня природа подарувала Україні генія. Мабуть, мав таку долю — всотати в свою душу тисячолітній біль свого народу і вливати його на папір, щоб людство заклало в шанобливій тузі перед його Катериною, що стала для нас не лише

дівчиною: то Україну пустили по-кривдному по світу і змусили помирати під чужим тном. Як близько ми зараз від того — бідна й вимучена наша Вітчизна, зневажена й німа, затоптаний у чорнобильській смертоносний пил її вінок.

Та живе ще. Бо мала таких синів, як Т. Г. Шевченко. Тож, може, слово його пропече байдужість і зневагу, його маленької червоної квіточки маку, що ще несміливо жевріє під ногами вничарських орд, відродиться, стане і пригорне до грудей нерозумних дітей своїх.

ЗВЕРНЕННЯ

БЮРО КІРОВОГРАДСЬКОГО ОБКОМУ ЛКСМУ (МДС) ДО КОМСОМОЛЬЦІВ, УСІХ ЖИТЕЛІВ ОБЛАСТІ

17 березня 1991 року громадяни України мають відповісти на питання про майбутню долю Союзу РСР та місце нашої республіки в оновленому Союзі.

Історія поставила народи нашої держави поруч, а спільне історичне минуле об'єднало їх в одну сім'ю. Однак кризові явища, що пронизали всі сфери нашого життя, призвели до розладу національних, економічних, культурних стосунків між республіками. Тому ми впевнені, що неодмінно і вирішальною умовою виходу із кризового становища, відвернення політичного і економічного хаосу, соціальної і міжнаціональної конфронтації є висловлення за Союз рівноправних суверенних республік і підписання нового Союзного договору. Тільки так ми прийдемо до цивілізованого шляху у вирішенні надзвичайно непростих проблем. Інакше процес консолідації затягнеться, приносячи нам все нові й нові катаклізми.

Ми підтримуємо рішення Верховної Ради УРСР про проведення одночасно з референдумом опитування населення України для виявлення думки громадян щодо змісту майбутнього Союзу. Відповідаючи на два взаємопов'язаних питання, можна висловити волю народу, вийти на шлях національної згоди. Виходячи з положень «Декларації про державний суверенітет України», ми бачимо майбутнє нашої республіки в складі оновленого Союзу.

Закликаємо юнаків і дівчат, усіх жителів Кіровоградщини не бути байдужими, взяти участь у Всесоюзному референдумі і висловитись за збереження Союзу Радянських Соціалістичних Республік, його оновлення як добровільного Союзу рівноправних суверенних держав і народів, за побудову правової держави на основі збереження прав і свобод людини будь-якої національності.

(ПРИЙНЯТЕ НА ЗАСІДАННІ БЮРО ОБЛАСНОГО КОМІТЕТУ КОМСОМОЛУ 3 БЕРЕЗНЯ Ц. Р.)

Правильно зробити вибір

Більшість комсомольських організацій району, а тому числі комсомольці Олександрійського ремонтно-транспортного підприємства, радгоспу, електрику, цукрозаводської неповної середньої школи та інші на своїх зборах уже обговорили і висловили своє ставлення до майбутнього референдуму. Вони виступають за активну участь у референдумі і підписання Союзного договору.

Бюро райкому комсомолу теж за збереження Союзу як оновленої федерації рівноправних суверенних республік. Людям набридла нестабільність в країні, економічні труднощі, невпевненість у завтрашньому дні, ви-

яснення стосунків між регіонами і республіками. Руйнування Союзу лише загострять ці процеси. І тільки збереження цілісності країни, зміцнення її єдності на основі взаємовигідного співробітництва всіх республік можуть стабілізувати ситуацію.

Члени бюро підтримують процес утворення суверенітету України, як необхідну умову її розвитку, курс на підвищення добробуту людей.

Бюро райкому комсомолу закликає членів ЛКСМ України (МДС), усіх жителів області зробити свій вибір 17 березня 1991 року на користь оновленого Союзу РСР.

В. ІЛЮЩЕНКОВ,
перший секретар Олександрійського райкому ЛКСМУ (МДС).

Кращий учитель року

У відповідності до спільної постанови колегії уп-

равління народної освіти облвиконкому, президії обкому профспілки працівників освіти та науки, ради обласного відділення Педтовариства УРСР в м. Кіровограді відбувся перший обласний конкурс «Учитель року-91».

У ньому візьмуть участь переможці конкурсів, що вже пройшли в районах і містах. Конкурс проходить 3 дні: відкриття 11 березня ц. р. в Будинку вчителя, 12 березня претенденти будуть проводити конкурсні уроки в кіровоградських школах та триматимуть екзамени на професійну і методичну зрілість. Фінальне очне змагання з питань психології, історії, педагогіки, національної школи і духовної культури відбудеться 13 березня.

Наш кор.

«Голосую за Союз»

Говорять народні обранці

Герої цих міні-інтерв'ю — народні обранці, які належать до різних фракцій у парламенті і, як мені відомо, дуже часто висловлюють вкрай протилежні думки з одного й того ж питання. Чесно кажучи, я не чекала єдності і цього разу, але... Та перш, ніж представити читачам моїх співрозмовників, дозволю собі висловити декілька міркувань.

Справді, сьогодні доля Союзу турбує кожного. І скільки б не були себе в груди новітні радикали, їм не заперечити того, що були ми наддержавою, що з Радянським Союзом вимушені були рахуватися на світовій арені, та й сьогодні легковажно судити про нашу міжнародну політику не варто, надто ж після подій у Перській затоці.

Особисто мене деякі нюанси майбутнього референдуму не зовсім влаштовують, але 17 березня я скажу: так — Союзу. А депутати? Перший, кого я зустріла минулої п'ятниці в міській Раді, — член молодіжної фракції парламенту, голова постійної комісії у справах молоді Ігор Єрмаков, до речі, недавній гість «МК».

— Ігоре, можна невеличке інтерв'ю?

Ігор Єрмаков: Тільки уточни — у кого?

КОР.: У депутата міської Ради.

І. Є.: Ну якщо у депутата — можна, а якщо у керівника малого підприємства «Правопорядок», то це ще рано.

КОР.: 17 березня ти голосуватимеш...

І. Є.: Тільки за Союз. Я взагалі вважаю, що наші антисоюзні настрої занадто перебільшені. Те, що відбувається в різних регіонах країни, усі ці міжнаціональні конфлікти — то лише ширма чогось іншого, страшнішого. Я служив у флоті, моїми друзями були хлопці 12 національностей. Ніколи ніякого навіть натяку на конфлікт через те, що я росіянин, тхось узбек чи єврей, не було. Отже, я голосую за Союз. Так і напиши. Нічого не переплутай.

М. О. Безлатний представник демократичної фракції. У міському парламенті він очолює тимчасову комісію по підготовці міста до переходу на ринок. Наша розмова з Миколою Олександровичем, якого я дуже поважаю (хоч до демократів ставлюсь помірковано, віддаю перевагу центристам), була довшою, але цікавило мене насамперед його ставлення до референдуму.

М. О. Безлатний: Я голосуватиму за Союз. І ось чому. Вся економіка країни була орієнтована на внутрішній ринок. Якщо порушити єдиний економічний простір, що створюється союзним ринком, то, не маючи виходу на світовий ринок, ми просто капітулює-

мо, зазнаємо економічного краху. Виходячи з історичних особливостей формування наших зв'язків, я за те, щоб Союз був збережений, але при цьому республіка повинна бути повним господарем у себе вдома. Союзні структури повинні виконувати тільки ті функції, які їм делеговані республіками.

КОР.: Референдум висвітлить дійсну картину наших устремлінь!

М. Б.: Звичайно, ні, тому, що люди не завжди розумітимуть, що вони вирішують. Треба було підготувати людей до референдуму. А в нас знову все «наобум святих». Це ще одне закріплення центром своїх повноважень, тобто влади.

КОР.: Чому ви носите рухливий значок?

М. Б.: Це значок з національною символікою. Я ношу із солідарності. Можу пояснити детальніше, але на моє ставлення до Союзу це ніяк не впливає. Я за єдину суверенну Україну, в єдиному Союзі.

О. Х. Аббязов — один з лідерів клубу «Оновлення». Його позиція у міському парламенті часто далека від центру. Звертаючись до нього, я не мала сумнівів, що Аббязов голосуватиме проти Союзу.

— І помилилися, — сказав Олег Харісович. — Голосую за Союз, нарізно ми з кризи не виберемося.

Отже, депутати міського парламенту голосують за Союз. Не всі, звичайно. Є й такі, хто 17 березня проголосує проти. Це їхня справа. Хоч, на мою думку, далекоглядною таку позицію не назвеш. Втім, що стосується мене, то я поділяю думку народного депутата СРСР О. Л. Малютя про те, що агітація за Союз чи проти нього — справа дуже невдячна. У кожній людини своя голова на плечах. Кожен сам вирішить, в якій країні йому жити.

В. ЛЕВЧОК,
оглядач «МК».

КОЛИ ВЕРСТАВСЯ НОМЕР. Відбулася позачергова сесія міської Ради, на якій розглядалася питання проведення місцевого референдуму з приводу районного поділу в місті. Економічно вигідно, звичайно, провести такий референдум разом з союзним. Але чи потрібен він взагалі? До міського референдуму кіровоградці підготовлені ще менше, ніж до загальносоюзного. Чи не краще було б все прорахувати, пояснити, наприклад, літній городищі, чому їй вигідніше купувати молоко, скажімо, не в Ленінському продторзі, а вже потім приймати рішення про референдум, які, в переконання, ніякого конструктивного елементу не несуть. І наше захоплення референдумами це невміння або небажання відповідних керівних структур приймати потрібні місту рішення.

Їхали козаки з Дону додому...

Виявляється, що народну пісню можна не тільки почути, а й побачити. І зробити це можна на персональній виставці самодіяльної художниці з Новгородки Лариси Зоріної, яка відкрилася у кіровоградському кінотеатрі «Комсомолец».

Двадцять п'ять робіт, більшість з яких — ілюстрації до української народної пісенної спадщини. І це не просто ілюстрації. Це — можливість за допомогою пензля і фарб передати своє ставлення до пісні, зробити пісенних героїв ближчими, знайомими навіть тим, хто не захоплюється пісенним фольклором.



Музикант за фохом, художник в душі.
Л. Зоріна зуміла передати на папері дивс

народної пісні, яке зрозуміло всім — і дитині, і дорослому. І це дуже добре допомагає авторів у її роботі в дитячому садку, де діти краще засвоюють народні пісні, уявляють собі старе село, козаків, їх костюми...

«Їхали козаки із Дону додому...», «Побачення», «Ти ж мене підманула, ти ж мене підвела...» та інші роботи стали справжнім подарунком любителям народної пісні.

В. ГРИШИН.

ДО ГЛИБОКОЇ НОЧІ

6 березня у Кіровоградському палаці культури імені Компанійця тримав аудиторію в своїй зацікавленій увазі член Президії Верховної Ради України народний депутат СРСР і УРСР (в республіканський парламент його обрали світоводі) письменник Володимир Яворівський. Графік виходу газети не дозволяє познайомити із записом його діалогу з кіровоградцями у цьому номері, тому читайте матеріал у наступному.



Масове виробництво малогабаритного приладу, який дозволяє з мінімальним відхиленням (два-три дні) визначити строки вагітності, почне відділ радіоелектронного монтажу експериментального творчого об'єднання «Фонд» м. Донецька. Авторська ідея цього унікального приладу належить доктору медичних наук М. Вербицькому. Уже одержані його експериментальні зразки. Жінці, котра придбає «домашнього лікаря», достатньо буде ввести в пробірник кілька крапель слини, аби одержати потрібний результат. Орієнтована вартість новинки близько 10 крб.

В ході обговорення в російському парламенті пропозицій центрального уряду по реформі цім були розголошені деякі конкретні дані. Як стало відомо в результаті реформи зокрема подорожчало: м'ясо — на 200%, молоко — на 130%, яйця — 100%, хлібобродити — на 200%, цукор — на 135%, чай — на 100%, риба — на 130%, сіль — на 240%, олія — на 100%, харчові концентрати — на 200%, табачні вироби (вітчизинні) — на 50%, білизна — на 70%, дитячі товари — на 30%, культурно-побутові і господарські товари — на 75%, тарифи на проїзд в залізничному транспорті — на 70%, автотранспортом — на 80%, морським — 140%, послуги зв'язу — на 20%.

На одній із зупинок камерунського міста Дуала померла жінка. Перехожі зателефонували про це пожежникам, однак ті зирнули, що це не їх справа і звернулись до мера, котрий в свою чергу теж їм відмовив. Тоді пожежники повідомили про це заступника префекта міста, а той інформував префекта. Останній передав інформацію губернатору, який вирішив, що ця справа в компетенції мера.

Поки все це тривало, небіжниця лежала на зупинці. Тільки через п'ять днів її забрали все ж таки пожежники.

На початку січня ц. р. міністр внутрішніх справ СРСР Б. Пуго видав наказ, за яким право зберігання і носіння вогнепальної зброї — «пістолетів» — одержують Голови Президії Верховних Рад і Рад Міністрів, Президент Республіки, голови країнних та обласних Рад і виконкомів, промисловці і їх заступники. У документі є також пункт про те, що у виняткових випадках це право може бути надано й іншим особам. Кому конкретно, у відділенні дозвільних систем МВС УРСР назвати відмовились, хоча факт існування згаданого наказу не заперечують.

Вірний заповіді: «Дав слово — тримайся» перуанець Мануель Умала захистив диплом у головному національному університеті «Сан-Маркос» і тим самим вивчив обсяг обсягів, дану колись батькові. Тут немає нічого дивного, якщо він адвокат, який не травні виповниться... За роки у 1922 році, за наполяганням батьків Мануель вступив на юридичний факультет університету, однак життя складалось так, що своєчасно захиститись він не зміг. Тому й поведнвився до цього, коли позніма дев'ятий десятик.

[За матеріалами преси]



ОПЕРАЦІЯ

1. Якби був нареченим, а чи й чоловіком Віри Павлівни, я б їй на свята, та й так би частенько дарував білі гвоздики. Хай би цей колір відволікав її від нелегких годин, які вона проводить у операційній 2-го хірургічного відділення 4-ї лікарні нашого міста.

Ще я думав про лікарів, особливо про хірургів, що в них є певні професійні психологічні відхилення. Що не можуть вони (хай вже дарують за відвертість) радіти, як ми всі, грішні, весні, що й почуття в них якісь не такі. Думав, що й поняття таке, як жаль, їм не знайоме. Певне, помилюся.

— Ну що ти таке кажеш, — заперечила Віра Павлівна, молода симпатична й досить приємна жіночка. — Ми набагато тонше сприймаємо все прекрасне. В тому числі й здоров'я людей. Жаліємо своїх хворих ще більше, ніж інші. Хоча, будучи школяркою, я так, як і ти, вважала.

Коли вже згадали шкільні роки Віри Павлівни Трут, то скажемо, що саме тоді їй і зробили операцію на апендицит. Розповідала, що кричала вона на операційному столі так, що аж шибки у вікнах дзвеніли. Чому кричала — й сама не знає. Боліло? Звичайно, біль був, але не такий уже й великий. Можна й тихіше.

Тоді навіть батьків не послухала — не стала економістом. Хоча з мамою в економічний вуз після школи поділила документи, які через день тихенько забрала й понесла до Одеського медінституту. З того дня й почався відлік щасливих задоволених днів життя цієї людини, чини — хірурга другої категорії.

2.

Що це кажіть, будьяка операція — складна річ. Хвилювань викликає вона огого скільки! Не вірите? Я теж не вірив доки не побував на декількох.

Про пеші нескладні дві скажу скромно — дивився хоч і уважно,

але, що і як там робилося, — не пам'ятаю. Одне пам'ятаю: коли прийшов на нічне чергування Віри Павлівни, бажання ще раз піти не було. Та зачепило за живе, що в хірургічному відділенні розповідали: мовляв, приходив кореспондент, подивився, посинів, побілів, за стіну чіплявся, як виходив. Зачепили честолюбство.

Ну, думаю, бог з ним. Ще раз не йтиму, бо чого доброго впаду, краще розпитаю — і напишу.

Була субота, вечоріло. Віра Павлівна якраз нехитру вечерю підігріла і погукала на неї свого колегу Михайла Федечкіна, котрий частенько нагадував дамі, що не проти дізнатися, яка з неї господиня.

Тільки сіли їсти, прийшла медсестра: у дівчини попередній діагноз підтвердився. Апендицит.

— Готуйте до операції.

Апетит зник.

Знаєте, що за декілька днів спілкування з хірургами я помітила? Що в них, коли треба йти на операцію, з'являється якийсь внутрішній напруження. Так і цього разу.

— Пішли з нами, — запропонував Михайло, молодий хірург.

О, тут мені довелося несолодко. Йти не хотілося, але коли Віра Павлівна вжала й у так уже болюче: «Та, в нього нерви слабенькі, а ще каже: напишу...» — потьопав.

Мене «стерилізували» — спочатку повністю роздягнули, потім одягли в усе стерильне. Маска-пов'язка заважала найбільше. А так нічого, був вигляд, лише окуляри виднілися.

Операційна мене вразила. Тим, що тут було не все так, як показують у кінофільмах. Стіл, на який, тихенько хникаючи, вилізла дівчина, нагадував хреста. Досить оригінально. Там хворих прив'язують. Роблять це нормально і якісно — не дригнеться навіть, коли оперуватимуть.

Дівчину, яка лежала з апендицитом, звали Валею, і вчиться вона в будівельному технікумі. Боялася дуже, спочатку постійно хникала, хоч і не скаржилася на біль...

Коли їй дісталися місця, де знаходиться апендицит, хірурги до мене говорили, говорили і з Валею. Все спокійно, навіть заглядати почав, а як же його вирізують, той апендицит?

Скажу вам, шановні читачі, що у 2-му хірургічному відділенні 4-ї міської лікарні виконують операції, які стосуються шлункових хвороб. Скажу більше — роблять чітко і гарно, аж дух захоплює, коли дивишся на вправні руки хірургів. Все так біло, що аж очі з незвички щемлять. Зазначу і те, що на операції присутні, крім «головного» хірурга, ще декілька, які йому допомагають.

Коли вже все мало завершуватися, виникло ускладнення. Апендицит виявився з «секретом». Довелося для знеболення, дати Валі так звану «маску» — апарат з приємними запахом запаморочував голову, і дівчині, мабуть, уявлялися одні приємності.

На мене не звертали уваги. Я тихенько стояв і вже думав — хоча б не прогнали. Десь же читав, що запитали відомого хірурга, яка найлегша операція, він відповів, що апендицит, але коли запитали, яка сама складна, — теж сказав — апендицит.

Валю, прокинувшись, знову закомандувала: «Маску» дайте, в ній так добре». Всі всміхнулися.

Зшивали щось асередині, та й живіт Валі теж — десятим номером білої нитки. Звичайнісінької, отої, якої нема нині в магазинах. Я аж не повірив. Навіть на пам'ять подарували сантиметрів двадцять. Стерильної, міцної нитки. Спеціальних нема. Звичайно, ті тканини, які треба зшити кетгуттом, ним і зшили. От шовкової в лікарів, яка має бути, нема.

А ще вам скажу, що в лікарів багато чого нема.

3. Не лякався, читачу, коли дізнаєшся, як важко працюється лікарям. Не дай бог ти сюди потрапиш, їхніх труднощів не відчуєш. Все, що від них залежить, вони зроблять. Намучаться лише більше.

Наступного разу, вприсівшись із фотоапаратом на чергову операцію (вирізали жовчний міхур), я помітив, що операційна потребує капітального ремонту. Підлога — витерта, чого доброго на голову лікарям (не хворим!) може й плитка зі стелі звалитися. Хоча хірургам до труднощів не звикати.

Роблячи операцію, ніхто з них не застрахований від того, що... може заразитися сифілісом. Це — за просто, але за двох умов: коли пацієнт має цю хворобу, і коли його кров потрапить до лікаря. Хірург пошкрябину отримує елементарно — рукавички, які повинні за кожним разом мінятися, стерелізуються знову і зношуються до дір.

Всі ми знаємо (живемо ж у такій країні!), що медицина забезпечена ліками й інструментом десь на 40%. То й доводиться і Вірі Павлівні, і її колегам терпіти і фізичні і моральні муки.

Я бачив у руках хірурга скальпель, який вони по «великому блату» дають час від часу гострити. «Не кухонними ж ножами робити операції, — скаже в розмові, яка відбувалася передодні 8-го березня, Віра Павлівна. — Хоч вони, кухонні, теж сьогодні дефіцит. Їх би теж гострили».

...Вирізали жовчний міхур шістьдесятичотирірічній жінці. Пробував зазірвати туди і я. Цікаво, чесно скажу. Ще цікавіше було дивитися, чи не забудуть усередині чи скальпель, чи зажим. Якимось чином від діда сусіда, що якомусь мому землякові щось «велике» забули вийняти, то так і ходив дядько, поки на рентгені не показало.

Не витерпів, сказав про це Вірі Павлівні пізніше. Вона розсміялася:

— Добре, що хоч ти це зрозумів. Бо й справді: частенько люди говорять, що ми залізничні зашиваємо. Але навіть і зумисно цього не робимо. Бачив?

— Бачив, — відповідав.

— Ще що бачив? — питає Віра Павлівна.

Я й почав про враження. Звичайно, підхвалював її (чом би й не підхвалити, коли ця жіночка молода, симпатична, з грайливою посмішкою і добрими темними очима, а ще й по секрету вам скажу, незаміжжя!).

— Е, я зовсім не про те запитую. Умови бачив, інструмент?

Тоді я мугикнув, мовляв, бачив, а тепер вирішив написати.

У цьому хірургічному відділенні десь два роки домучують ремонт. Нема будматеріалів, аби швидко закінчити. Бачив і таке: везуть хворого після операції в палату, а ремонтники молотками по стіні вистукують. Уявляєте його стан? Не краший ані у Віри Павлівни, яка кожен день бачить цю «картину», що перетворилася в буденність.

Сидячи в ординаторській, ми говорили про все, що стосується кіровоградської медицини, Віра Павлівна Америки

мені не відкрила, а сам її відкрив, дізнаючись, що в той час, коли ЛСУ з язика не сходило, туди можна було на декілька місяців перемістити дане відділення. Ні, не подумали.

— Знаєш, чого ми отак працюємо? — запитує співрозмовниця. І не чекаючи відповіді, зразу випалює (мабуть, добре наболіло), — бо ніхто з керівних людей у такі лікарні не ходив. Вони ж особливими були. — Подумала і додала. — Певно, і є...

Заперечити не міг, бо знаю хто і як лікувався у ЛСУ, який підхід до тих і до нас із вами.

Ні, читачу, не подумай, що коли потрапиш у це відділення, тобі там каюк — і ніяких надій. Швидше там каюк буде лікарям — вони своєї енергії витрачають удвічі більше, ніж мали б...

...Так я й не зрозумів Віру Павлівну — чому вона пішла з хірургії. Зарплата як на сьогодні копійки, смішно й писати. Шана, повага, престиж? Про це не лише тендітна хірург-жінка, а й весь інший чоловічий колектив лікарів цього відділення і не думає. Що, що їх тримає в отих умовах? Оно Росія страйкувати надумала (медики), вміє зарплату підняти. Ці ж мовчки ковтають, як і ми всі з вами, кисень нашого буття.

— Страйкувати? — Хороші очі моєї знайомої стають сумними. — Не допоможе. Просто хочеться людського ставлення. І хоч трошки розуміння. Із боку міськвиконкому теж. — Через хвилину махнула рукою. — Щось невесело закінчуємо розмову. Знаєш що, — блиснули жваво іскорки, — біжи за морозивом, поки нікого не привезли терміново на операцію.

Віра Павлівна (її так шанобливо зовуть колеги, а могли б просто Віра, вона ж єдина квітка в чоловічому гурті) дуже любить морозиво. Це я написав для тих, хто даруватиме їй гвоздики...

Юрій ЯРОВИЙ.
Фото автора, В. ГРИБА.
м. Кіровоград.



НАПЕРЕДОДНІ ВИБОРУ: Думайте. Вирішуйте. Голосуйте

Через тиждень ми з вами, шановні земляки, як і мільйони наших братів — жителів України, будемо самі вибирати собі подальшу дорогу. По якій іти нам, нашим дітям, внукам і правнукам. Юристи сперечаються зараз про правомірність чи неправомірність майбутнього референдуму, його прихильники й супротивники знаходять найрізноманітніші аргументи, аби довести правоту своєї точки зору.

Все це так, але референдум таки відбудеться. Що підтвердив і парламент республіки, який вирішив 17 березня паралельно з всесоюзним референдумом (питання: «ЧИ ВВАЖАЄТЕ ВИ НЕОБХІДНИМ ЗБЕРЕЖЕННЯ СОЮЗУ РАДЯНСЬКИХ СОЦІАЛІСТИЧНИХ РЕСПУБЛІК, ЯК ОНОВЛЕНОЇ ФЕДЕРАЦІЇ РІВНОПРАВНИХ СУВЕРЕННИХ РЕСПУБЛІК, В ЯКОМУ БУДУТЬ ПОВНОЮ МІРОЮ ГАРАНТОВАНІ ПРАВА І

СВОБОДИ ЛЮДИНИ БУДЬ-ЯКОЇ НАЦІОНАЛЬНОСТІ», відповідь: «ТАК», «НІ!») провести плебісцит (опитування населення України) (питання: «Чи згодні ви з тим, щоб Україна була в складі Союзу Радянських Суверенних Держав?» на засадах Декларації про державний суверенитет України», відповідь: «Так», «Ні»). Сьогодні ми вміщуємо добірку матеріалів, в яких подаємо думки людей різних поглядів.

Так — українській незалежній державі

Ідея проведення референдуму 17 березня виникла не випадково. Якщо читач пам'ятає, серйозно й занепокоєно про завтрашній день унітарної держави СРСР у пресі, інших засобах масової інформації заговорили одразу після Пленуму ЦК КПРС, на якому Генеральний секретар закликав комуністів виходити з окопів, оскільки цей окоп уже є останній.

Ще влітку, ще восени Президент унітарної держави говорив усяди про перетворення СРСР на Союз суверенних держав і це загалом добре сприймали комуністи, представники інших партій. За винятком, звичайно, тих, хто вже й тоді не хотів вести ні про який союз мови: це Прибалтійські республіки, Грузія.

І ось поспіхом на останньому з'їзді народних депутатів Союзу приймають рішення: провести референдум — бути союзу чи не бути? «Оновлений федерації». Практично ті ж самі унітарні держави, в якій ми живемо майже 70 літ.

Після шести років перебудови ми повертаємося «на круги своя». Така нині політична лінія Президента і його команди, яка не випадково в останні місяці позбавилась демократів Яковлева, Бакатіна, Шеварднадзе. Але чи вдасться Горбачову провести цю лінію в життя?

Принаймні референдум 17 березня відбудеться, хоч він і антизакононий, бо Центр, ця 16-а республіка, не мав ніякого права проводити референдум без згоди самих республік. Адже суб'єктами Союзу є республіки, а не громадяни цих республік, тому тільки республіки мають право проводити референдум або ж делегувати це право

Центрові. Та референдум у нашій «суверенній» республіці буде, і ми фактично братимемо участь у протиправній акції (прочитайте виступ народного депутата Віктора Шишкіна у «Голосі України» за 16 лютого). До речі, шість республік абсолютно відмовились від участі в референдумі, хоч окремі (Молдова, скажімо) не заперечують створення союзу держав, лиш не такого союзу, який ми маємо нині і за який ратує Президент і його команда.

Отже, 17 березня ми прийдемо на виборчі дільниці, аби висловити своє ставлення до майбутнього нашої України. Думаю, що до того часу, як на сторінки «МК» потраплять мої роздуми (якщо взагалі потраплять), то в республіканському бюлетні про референдум будуть вписані ще два запитання: чи Ви за Співдружність суверенних держав-республік? чи Ви за вихід України із складу Союзу?

І, думається, що наш народ вибере найоптимальнішу на сьогоднішній день позицію: Співдружність суверенних держав. За такого державного устрою Україна стане справжнім, а не формальним представником ООН, наша держава зможе сама розпоряджатись усіма своїми ресурсами, природними багатствами, землею, підприємствами. Вона зможе мати свої гроші, свої збройні сили (частина громадян служитиме у союзних військах стратегічного призначення), свою митницю, свій золотий запас. Україна тоді зможе на ділі, а не на словах розвивати національне відродження: випустити книги, не жebraючи у Москві паперу і т. ін. Уже в найближчі роки, як тверд-

жують економісти, у незалежній державі підніметься добробут людей, адже все на території України належатиме громадянам України, а не так як досі: всього лиш п'ять відсотків промислових підприємств. Досі ж на Україні (і в Росії, і в усіх республіках) хазяйнували всесоюзні міністерства і відомства, які нещодавно спустошували родючі землі, забруднювали ріки й озера, задимлювали небо. Ці міністерства й відомства не дбали ні про який народ, вони дбали лиш за свою номенклатурну, бюрократичну братію, яка чесно й слухняно виконувала вказівки ідеологів — у борг, у борг, у борг: хай свій народ потерпить, зате побудуємо світле майбутнє на всій земній кулі!

Я реально передбачаю результати референдуму. І свідомий того, що, коли Верховна Рада України не поведе широкої пропаганди саме конфедеративного устрою нинішнього СРСР, не опиратиметься офіційній лінії на збереження унітаризму, замаскованого під «оновлену федерацію», то — на Україні більшість проголосує...

Проте я передбачаю й те, що як би народ не намагалися заганяти в ярмо — цього нікому не вдасться зробити. В Союзу, здається, сказав, що може помилятися й народ, якщо він не має своєї державності. Може й 17 березня помилиться український народ, бо нині він справжньої державності не має. Але майбутнє, недалеке майбутнє за нашою державністю, за нашою свободою, за нашою демократією.

В. БОНДАР,
член Демократичної партії України.



ЗВЕРНЕННЯ

17 березня 1991 року всі члени профспілок, трудящі області під час всенародного референдуму повинні відповісти на запитання: бути чи не бути Союзу РСР? У зв'язку з цим президія ради Федерації профспілок області вважає необхідним викласти свої погляди на цю проблему і шляхи її вирішення.

Наша позиція — ми за оновлений Союз, новий Союзний договір, за збереження багатонаціональної Радянської держави. Сьогодні всі ми переживаємо глибоку і небезпечну кризу, яка охопила всі сторони нашого життя. Вона поглиблюється відсутністю взаєморозуміння, розкладом в різних сферах і на різних рівнях законодавчої і виконавчої влади, союзними і республіканськими законами, центральними, республіканськими і місцевими органами управління і т. д. Всім сьогоднішнім труднощам і протиріччям беззастовідно надається національне забарвлення.

Логіка життя підтверджує, що боротися за збереження Союзу зовсім не означає чіплятися за старе. Без підписання нового союзного договору, збереження багатонаціональної Радянської держави неможлива стабілізація політичної і економічної обстановки, забезпечення громадянського миру, вихід із небезпечного тупика, в якому опинилися країна в цілому, і наша республіка.

Оновлений Союз — не штучне утворення, а об'єктивний результат розвитку багатонаціонального суспільства. І шлях до соціального прогресу лежить саме через удосконалення цього унікального утворення з врахуванням нових процесів і тенденцій. Всі ми разом і кожен зокрема повинні зрозуміти, що будь-який інший вибір веде в тупик, він без перспективи і майбутнього.

І цей вибір треба зробити свідомо, обдуманно і відповідально. Багато фактів говорить на користь такої оновленої єдності. Їх ігнорування, наприклад, під виглядом економічного суве-

І КУДИ ВОНО ВСЕ ДІВАЄТЬСЯ

ВИРОБНИЦТВО НАЙВАЖЛИВІШИХ ВИДІВ
ПРОМИСЛОВОЇ І СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ
ПРОДУКЦІЇ НА ДУШУ НАСЕЛЕННЯ В 1989 РОЦІ

Продукт	Велико- британія	Італія	Франція	ФРН	Україна	Місце
Електроенергія (квт-год.)	5383	3650	7431	7215	5706	3
Нафта, включаючи газ конденсат (кг)	1486	78	64	57	104	2
Газ природний (куб. м.)	846	302	59	26	607	2
Вугілля товарне (кг)	1757	24	239	3970	3475	2
Залізна руда (кг)	4,0	—	167	2,0	2126	1
Сталь	329	436	344	691	1068	1
Цемент (кг)	245	690	469	489	454	4
Зерно і зернобобові (кг)	405	285	1058	445	1033	2
Картопля (кг)	121	42	85	118	378	1
М'ясо (кг)	66*	63*	112*	96*	86	3
Молоко (кг)	262*	204*	519*	450*	469	2
Цукор (кг)	22*	28*	67*	50*	118,6	1
Масло (кг)	2,5*	1,3*	9,2*	6,9*	8,5	2

* — дані на 1988 рік.

ПРЕЗИДІЯ РАДИ ФЕДЕРАЦІЇ ПРОФСПІЛОК ОБЛАСТІ ДО ВСІХ ЧЛЕНІВ ПРОФСПІЛОК, ТРУДЯЩИХ КИРОВОГРАДСЬКОЇ

ренітету, призводить до болісного розриву господарських стосунків, що відчували практично всі підприємства області.

Нам потрібен оновлений Союз і для того, щоб люди могли нормально жити і відпочивати без страху за своє майбутнє, за своїх рідних і близьких. Ми не повинні допускати напруженості на соціальному, національному і релігійному ґрунті.

Ми проти будь-якого посилення напруженості, дестабілізації обстановки, що направлені на відрив України від СРСР.

Вважаємо, що розвал Союзу корінним чином дестабілізував би міжнародну обстановку, підірвав би створену великими труднощами систему міжнародних договорів і взаємодії у всіх галузях.

Ми закликаємо не розвалювати уже створений, а оновлювати Союз на засадах вільного вибору, всезагальної згоди і рівноправного співробітництва. Правовим фундаментом цього Союзу повинен бути новий добровільний договір. Вважаємо, що оновлена Федерація повинна повною мірою відповідати інтересам її суб'єктів, бути гарантом вільного розвитку всіх народів нашої багатонаціональної держави, прав і свобод громадян. Варто розмежувати повноваження Союзу і республік, більш чітко визначити форму державного устрою Союзу РСР, його управління і повноваження, поняття союзної власності, співвідношення федеральних і республіканських законів.

Ми висловлюємо впевненість в тому, що у членів профспілок і трудящих Кіровоградщини вистачить політичного і життєвого досвіду, громадянської відповідальності, здорового глузду, щоб не ввести себе в оману політикам і демагогам. Закликаємо під час референдуму зробити виважений і єдиний правильний вибір свого шляху в майбутнє. Його зміст — суверенна соціалістична Україна в оновленому Союзі!

СОЮЗНИЙ ДОГОВІР: В ІНТЕРЕСАХ НАРОДУ СУВЕРЕННІСТЬ І ЄДНІСТЬ.

Бути чи не бути Союзу РСР?

На це запитання дамо відповідь у ході всенародного референдуму 17 березня ц. р. Щодо себе, то я уже зробив вибір: бути новому Союзу Радянських Соціалістичних Республік. За це і буду голосувати.

Повністю поділяю висновок Заяви ЦК КПРС, яку опубліковано 5 лютого: «Країна ще ніколи не стояла перед вибором такої історичної значимості. Йдеться про майбутнє великої держави, збереження її цілісності та спільноті народів, про напрям нашого подальшого руху, про долю кожної людини».

А тому впевнений, що більшість наших людей висловиться за оновлений Союзний договір. Недаремно близькі мені люди кажуть, що я надто уже оптимістично дивлюся на складну, надзвичайно складну ситуацію.

Згадаймо, друзі мої, скільки різних випробувань випало нам. І Союз наш не лише зберіг свою єдність, але й на подив усьому світу, гідно виходив з тих найтяжчих випробувань. Розгромили ж ми фашизм, перед яким капітулювали значно багатші й розвинутіші

держави. Я радий, що й моя частка є в Перемозі радянського народу у Великій Вітчизняній війні. Мені довелось в різні роки війни пройти зруйнованими містами і селами нашої країни, та визволяти народи Румунії, Чехословаччини, Угорщини і Австрії від німецько-фашистських загарбників. У наших підрозділах воювали представники різних національностей і інших союзних республік. І завдяки міцній морально-політичній єдності народів нашої країни, ми перемогли жорстокого ворога і швидко загоїли рани в нашому народному господарстві.

І ще скажу ось що. Возз'єдналися всі українські землі в єдину державу тільки за тієї умови, що існував Союз РСР.

Безумовно, не можна забути й ліквідувати з пам'яті допущені за роки нашої післяжовтневої історії деформації соціалізму. А скільки було невинних людей репресовано в страшні роки сталінської тиранії! Більшість з них загинула в гулагах-таборах смерті. Так, багато лиха накоєно, як відійшли від ленінського вчення, ленінської концепції розвитку радянського суспільства. Нині визнані ці помилки, які дорого

обійшлися нашому народові. І взяли всім чесним людям за перебудову.

Неймовірно важко нам зараз, це безперечно. Але я певен, будь-що ми вийдемо з кризи, коли будемо разом. Саме в оновленій федерації. А тому необхідною чітко розмежувати повноваження Союзу і республік. Кожна союзна республіка зокрема повинна мати недоторканість суверенних прав в оновленому союзі-федерації.

Але було б добре, якби референдум 17 березня проводився як для союзного, так і республіканського договорів, щоб ми одержували по два бюлетені, в яких ми виявимо наше волевиявлення.

Нехай вирішить український парламент, які функції повинні виконувати Центр і як відобразити в Союзному договорі інтереси України та розробити концепцію її захисту.

Р. ДАЙДАКУЛОВ,
ветеран Великої Вітчизняної війни, громадський
кореспондент «Молодого комуняра»
м. Кіровоград.

Антоніна КОРІНЬ

3 КНИГИ СПОГАДІВ

Бабусями — не нами і не вами —
утверджене в співучому селі,
аж доживає віку вишівання
при ліжку, при стіні і при столі...

При літі, при теплі і при гнізді,
я — птахом почувалося перелітним.
Насилу літо в місті перелітало,
а восени...
А восени — мені тоді б у вирій,
де дід і батько, і де син мій виріє,
і де мені щасливість рости.
Там рушниками в'яжуть старості...
Та все густіше там — пов'язаних хрестів.



Пам'яті К. Білокур.

Голкою, човником, пензлем
в'ється краса польова.
Квітнуть Цар-колосьом землі,
бджілка нектар вишыва...
Ружі мої українські,
Ганни і Катерини!
Руки в прожилках долі
Нижуть разки намиста.
Вами цвісти довіку
гнізді моїй Україні.
В ткацтві і на малюнках
ваш дивовижний хист.
...В дзеркалі яблуна — калина,
хміль перелаз обніма.
Писанко, мамо-Вкраїно,
Де ти — пішла й нема?!



М. Хвильовому

Необачна, випала з гніздечка,
ні ходить не вміє, ні злетіти;
об побиту приморозком стежку
студить свої ніжні молоді.
...Тополину тінь між димарями
осає вишень цвіт згорі.
В тридев'яте царство за морями
додетить жар-птиця чи згорить?
З-під крила задумливої горлиці
злине раптом пісня голосна.
І несміло до плеча пригорнеться —
то твого Відродження весна!



КЛИЧ

Прислухайся, як стоїть вітер,
обнявши стомлено сосну.
Шипшиною зажеври цвинтар,
де тіні вікового сну.
Безсмертника обличчя жовте,
як знак покірної душі —
він просить, щоб не просто йшов ти,
а кожним кроком дорожив...
Та ще й чужу біду на дотик
щораз відчув і допоміг,
щоб темряву боров щокроку —
аж ступить Вічність на поріг...

МОСТИ

Три великі мости через річку зелену,
ще й четвертий — маленький місток,
Над яким з них ті крила складеш біля мене,
Мов самотній осінній листок?
На зажурених берегах приходять весілля:
йону скрипку бере контрабас.
Ще не осін, а небо вже передосінне —
відлітає у вирій від нас.
...Між мостами весна розквітала літами,
мчали повені, повні снаги.
А тепер тут — лиш бабине літо літає,
завертає ріку в береги.



Не пишть запізнілі листи
Не чекайте з осінньої гілки
новіть натяку на пелюстки.
Мляво сіють дні, мов піски
щось бентежне шепочуть...

та й тільки.

Книгу спогадів пам'ять горта.
М. Кіровоград.

ПРЕКРАСНА ДАМА ПІД СВІТЛОФОРОМ

— Любов Олександрівно, а ви не образитесь,
якщо я запитаю, скільки вам років!
— Ображусь, — моя знайома ледь помітно
всміхнулася. — Я все-таки жінка.

Ще й яка жінка! Важаю необхідним попередити
цю розмову невеличким вступом. Кіровоградці
старшого і середнього віку добре пам'ятають
Л. О. Білецьку, а точніше Любов Носер, на сцені
обласного музично-драматичного театру імені
Кропивницького. Молоді ж про неї нічого не відо-
мо. Втім, маю великий сумнів, що набагато біль-
ше відомо молодим кіровоградцям про актрис,
які сьогодні працюють в театрі. Та мова не про
те. «Молодий комунар», запропонувавши безрез-
узу зустріч старій актрисі (благаю на мене не обра-
зитись, не ображалась ж мхатські старики, коли
їх так називали), збирався розповісти молодим
читачам про представницю покоління акторів, що
волило жити і вмерти у театрі. Але й просто про
чарівну, сучасну жінку, главу великої родини («Я
така щаслива, що збрала навколо себе майже всіх
своїх нащадків» — дочка, троє онуків, двоє прав-
нуків живуть під одним дахом. Поряд немає
лише старшої дочки Любові Олександрівни, на-
родної артистки республіки Н. Білецької, що живе і
працює в Києві). Любов Олександрівна все-таки
«зізналася», скільки їй років, але будьмо джентль-
менами, зайвий раз не нагадуватимемо про це ро-
весниці Жовтня, хоч дивуватися і по-хорошому за-

здрити ще не раз доведеться. Вона прожила нелег-
ке життя. Той, хто пам'ятає Любу Носер, характер-
ну актрису з волоссям Лорелі і дівиним голо-
сом, «вічну спокусницю» на сцені, люблячу дру-
жину і матір в житті, поставиться до моїх слів
скептично. Це Любов Носер тяжко жила! Колиш
про театр по-іншому думали. І про людей театру.
Вірили в казку.

— І ми самі підтримували цю віру, — задумливо
говорить Любов Олександрівна. Як викручува-
лись, вже й сказати важко, але ми були Акторами.
Ми жили Театром. В наших акторах цього не
відчували.

КОР.: Справді. Знаєте про що я шкодую! Мож-
ливо актори на мене й образяться. Ну що ж! Мені
шкода, що про акторів не розпускають плітон.
Ну що ви на мене так дивитесь, неже незгодні?
— Згодна, — несподівано говорить Любов Олен-
сандрівна. — Але хочу зрозуміти, ти на щось на-
ткаєш?

КОР.: Ні. Я хоч і не дуже пам'ятаю вашу сце-
нічну діяльність, але встигла побачити на сцені і
вас і покійного Миколу Сергійовича. Я знаю, що
у вас була міцна, здорова сім'я. Любов Олен-
сандрівно, а як ви познайомилися з Миколою
Сергійовичем?

— Після закінчення «Муздрамину» (так назива-
лось театральне училище) в Одесі я приїхала за
призначенням в київський театр. Микола Сергіо-



вич уже працював тут. Був актором на перші ро-
лі. Десь на третій день після зустрічі він сказав
мені, якщо не вийду за нього заміж, втратить у

Дніпрі. Я була
нає свою погро-
КОР.: ...! після
Л. Б.: і після
До речі, розпи-
після одружен-
так вірили, —
що він залиши-
до загсу поспі-
КОР.: Ви пр-
доже щасливе
сандрівно, прс-
Л. Б.: Та не в-
(посміхається).
Ти сама стос-
КОР.: І все
Л. Б.: Хотіл
не захоплюйс-
но. Театр тоді
у городян. П-
поту. А гас-
КОР.: Люб-
говорити, на-
тація свідом-
Скажіть, як
красний анг-
тутесь, щоб
Л. Б.: Діст
домі, знаєш-
дісту говори-
хас) і то не
бути, а ще і
м'янки. Знає

ЧИ ПЕРСПЕКТИВНЕ ВАШЕ ОДРУЖЕННЯ

Ви збираєтесь зробити дуже
серйозний крок у своєму житті —
вийти заміж. Звичайно ж, хочете
бути щасливою, жити зі своїм чо-
ловіком дружно. Звичайно ж,
вагаєте, що ваша взаємна любов
забезпечить майбутню злагоду.
Зараз не хочеться особливо ду-
мати про спільність інтересів,
смаків, вподобання, риси характе-
ру ваш і вашого нареченого, але
в родинному житті це має неабия-
ке значення. Рекомендуємо пе-
ревірити себе, наскільки перспек-
тивний вам майбутній союз. Ми
наведемо сприятливі для шлюбу
фактори і фактори ризику, наве-
дені англійцями М. Яффе і
Е. Фенвік. Помітьте собі, які з них
мають місце у ваших стосунках.

ПОЗИТИВНІ ФАКТОРИ

1. Успішне співжиття принаймні
протягом півроку.
2. Схожі умови виховання у ва-
ших сім'ях і подібні соціальні
умови.
3. Однаковий рівень інтелегент-
ності.
4. Різниця у віці менше 10 ро-
ків.

5. Схожість у головних пита-
ннях.
6. Спільні інтереси і види ді-
яльності.
7. Однакові прагнення і бажан-
ня насолоджуватися однаковим
способом життя.
8. Емоційна стабільність.
9. Схожі потреби в сексі і тя-
жіння до нього.
10. Гнучкість і вміння присто-
совуватися.
11. Емоційна самостійність.
12. Здатність давати і одержу-
вати задоволення.
13. Повага до інших.
14. Однакова фізична принад-
ність.

ФАКТОРИ РИЗИКУ

1. Надто ранній шлюб (до 19
років).
2. Дошлюбна вагітність.
3. Заміжжя як засіб утекти з
батьківського дому через неспри-
ятливу сімейну атмосферу.
4. Заміжжя з метою насолити
партнерові.
5. Недовгі взаємини (менше 9
місяців).

6. Часті сварки і непорозумін-
ня.
7. Емоційна нестабільність.
8. Гнівливості.
9. Емоційна холодність.
10. Погана думка про себе, що
набирає форм зниженої впевне-
ності в собі.
11. Побожання незалежності.
12. Почуття власника чи край-
ня ревності.
13. Егоїзм чи егоцентризм.
14. Істотна різниця у фізичній
привабливості.

Серйозніша небезпека для ва-
шого шлюбу — це коли ви помі-
тили кілька негативних факторів
у ваших взаєминах, аніж коли
не назвали багато позитивних.
Хай відповідь на ці питання і
ваш партнер. Співставте резуль-
тати. Чим більше співпадінь, тим
ліпше. Якщо відповіді викликають
стурбованість, не капайте до
загсу, але й не поривайте ваших
стосунків. Можливо, ви просто
не досить вичитали один одного,
мало пристосувалися. Повторіть
тестування через три місяці —
цілком допускаємо, що картина
буде відрадніша. Щастя вам!

Грация, краса, привабливість

У АТЛЕТИЧНИЙ гімн
не тільки богатырсь-
ла та вражаючі розміри
зів привертають до себе
гу. Жінкам об'ємна му-
тура, звичайно, не по-
але вправи з обтяже-
просто необхідні. Хирл-
познота, явна фізична
кість зовсім не прикра-
сучасну жінку.

Більш як пів-віку том
книги «Моя система д-
нок» І. Мюллер писав:
б тільки половина тог-
мени, которое уделяет
завке, сжиганию или
рода другой порче вол-
трачивалось на гимнас-
уход за телом, на свет-
бы меньше несчастных
ков и болезненных дет

На жаль, і в наш час
детська чимало жінок ті-
які замість того, щоб
тися недоліків свого
нього вигляду, надаю-
вагу їх маскування. І
ребувають в святій
ності, що їхня хода
покращає, досить тіл-
на «шпильки», а в'яла
коли не буде їх хвилю-
що носити красиві, в
мірці...

Не заперечуючи з
моди, хотілось би,
прекрасна половина,
ти вашу увагу на біл

Н а м а м и н

Ой високо сонечко зіходить,
А низенько заходить...

Біті шляхи йому заростали тернами, а доля стелила йому
стежку на чужину...

Куди ти йдеш, не спитавшись!
На кого покинув
Батька, немилу стареньку,
Молоду дівчину!

Більш незалежна суспільно, вона була величнішою і духо-
вно цільнішою. Від «Наталки Полтавки» і «Запорожця за Ду-
наєм» — до «Фети моргана» і «Дорогою ціною» Коцюбинсько-
го — скрізь світилась захват героїчною постаттю української
жінки в негероїчні часи нашої історії, що готувала чоловікам
долю перевертів та «пропащої сили». Ця істина стала своє-
рідною концепцією багатьох творів нашої художньої літе-
ратури.

Суша і чорна від праці, бита, але не зламана долею, у Па-
насе Мирного вона виказує людям власного єдиного сина,
коли той спивається до озвіріння й переступає закони моралі.

Найчастіше саме вона картає покручив, що пнуться в пани,
і зневажає малодушних, що «у лакомстві нещасному» губ-
лять своє обличчя. Зціпиши зуби, вона відвертається відто-
го, чого не заробила: «Ми бідні, але чесні».

Давні греки і римляни творили символ краси і волі в поста-
ті жінки.

Образ її, юної, вродливої й одважної, революційна Фра-
ція поставила на барикадах, освятила як свій національний
прапор волі.

Її велична постать перейшла на континент молоді Амери-
ки, яка над темними віками рабства й розбою високо вносила
статую Свободи в благій надії, що вона навчить люд-
ство дихати на повні груди...

І в той самий час наш найбільший поетичний геній виспів-
вав сльозами її долю покритки, матері зганьбленої і знева-
женої, і на барикадах нашого народного горя створив з неї
образ України.

Ніде в світовій літературі нема такого трагічного образу!
Під іменами Катерини, Оксани, Софи, Марини, Неймики,
«Марія» до символу святої — Богоматері Марії, що знесла
найбільші страждання.

Судились їй незвичайні посмертні перетворення, коли її
професійні лицеміри одягли в царські пофори, а по суті ж

Наплювали
На тебе, чистую, каті:

Розтлили кроткую, а ти...
Мов золото в тому горнилі

В людській душі позбави

Десь наче випадково зринає у наші
мислі подільської бабусі Явдохи Си-
жила в біді, як камінь у воді, але зб-
ала для запису 1008 народних піс-
лок, приказок та прислів'їв і веліла пі-
ним прізвищем Зуїх, ма власним пі-
мені...

Сотні імен таких жінок загубились у
нем народу. Вони виспівали душу і
мелодії.

Зовсім не випадково цей народ д-
віту — Лесю Українку. Так і мало
«крем'яною» зійшли у нас три жінки:
Зеньковецька, Ольга Кобилянська —

явиш нашої культури символами на-
у революцію захитався і запалав
музицький світ. Скам'янілою толоку
ним кроком прийшла нова рівність. З
ветися вікові устої. Повстало нове
стямно-бадьору «Пісню трактористи»

личена прогресами, за браком жин-
ідею емансипації... проти своєї мат-
и, Олеся Кулики побігла від неї за-
ла б же піти за голосом крові, і то
ніжна мати і добра дружина трактор-
проголошував рівність не для того,
«чоловічою працею, а хлопці спрям-

ували їхній трудовий подвиг...
Другим боком обернувся інфанти-
Дим-димок од машин,
Мов дівочі літа.

Він набув суворого і важкого жи-
дівочі літа, як дим-димок од машин-
у шумі, у виробничих клопотах —
уваги з боку поета, віднині захопле-
дою, а лише дівочою працею та
формулами кохання:

Ударником станеш —

Ударником станеш —

СВІТЛО ФОРОМ

те нелег-
арактер-
ім голо-
ачу дру-
їх слів
! Колись
ї театру.

здумливо
ікручува-
кторами.
цього не

по! Мож-
ж! Мені
плітон.
незгодні!
бов Олек-
сьось на-
вашу сце-
на сцені і
знаю, що
ов Олек-
Миколою

ак назива-
рихала за
а Сергію-



вич уже працював тут. Був актором на перші ро-
лі. Десь на третій день після зустрічі він сказав
мені, якщо не вийду за нього заміж, втопиться у

Дніпрі. Я була молода, дурна, подумала, що вико-
нає свою погрозу...

КОР.: ...І після цього...

Л. Б.: І після цього ми прожили разом 40 років.
До речі, розписалися з ним тільки через 16 років
після одруження. Ми так любили один одного,
так вірили, — мені і в голову не могло прийти,
що він залишить мене з двома дітьми. Це зараз
до загсу поспішають.

КОР.: Ви прожили з Миколою Сергійовичем
довге щасливе життя. Але, вибачте, Любов Олек-
сандрівно, про вас говорили, що ви не ангел.

Л. Б.: Та не вибачайся ти. Знаю, що говорили
(посміхається). Можливо, це ознака популярності.
Ти сама стосовно пліток висловлювалася.

КОР.: І все-таки, були у вас романи?

Л. Б.: Хотіла б бачити жінку без романів. Але
не захоплюйся, я не мала часу на романи. Це то-
чно. Театр тоді користувався трохи іншим успіхом
у городян. Працювати доводилося до самого
поту. А гастролі, а діти?

КОР.: Любов Олександрівно, з вами так цікаво
говорити, на жаль, я не зможу зробити наших чи-
тачів свідками всієї розмови. Тому — коротко.
Скажіть, як ви у свої роки зберегли такий пре-
красний вигляд. Ви ідеальна жінка. Чим ви корис-
туєтесь, щоб «затримати» молодість? Дієта, спорт?

Л. Б.: Дієти — ніякої. Ти не аперше в моєму
домі, знаєш мої кулінарні здібності. Про яку там
дієту говорити. Ну, а спорт... Тільки гімнастика (зі-
хає) і то не кожного ранку. Як збереглася? Ма-
буть, я ще добре пам'ятаю Любку Носер з Зна-
м'янки. Знаєш, я переконана, жінка завжди по-

винна пам'ятати своє минуле і... своїх коханців.
Чорт забирай, жінка це завжди прекрасна дама
навіть з авоською на перехресті.

КОР.: Як ви ставитеся до наших сексуальних за-
хоплень?

Л. Б.: Секс мені подобається. Шкода, що пізно
набираюсь розуму. А захоплення не вітаю. Це
від безкультура.

КОР.: Молоде покоління вашого дому вас ро-
зуміє!

Л. Б.: Не завжди. Але поважас. Втім, досить
мене допитувати. Це тобі не слідчий ізолятор. Я
тебе пам'ятаю дівчинкою, закоханою в театр і в
актора, тільки не пам'ятаю, в кого, скажи мені,
чому ти вирішила говорити зі мною, актрисою, яка
давно «зійшла зі сцени».

КОР.: Невже і не пояснила! Ну добре, а чому
вона зійшла зі сцени? Місто любило цю актрису,
дарувало їй квіти, аплодувало. О! Я дуже мало
вистав бачила з вашою участю, але не забути тої
легкості і безтурботності, якою чарувала кірово-
градців Любов Носер. То чому ви зійшли зі сцен-
и, дорога Любов Олександрівно!

Л. Б.: Я завжди вважала і сьогодні вважаю, тре-
ба вчасно піти. Я довго готувала себе до цього
кроку. Я не хотіла залишатися у пам'яті кірово-
градців музейною реліквією. Тим більше, що мої
дочки продовжили мене в театрі.

КОР.: Мені здається, ви надто перебільшуєте
щодо музейної реліквії. Присягаюсь, коли ви йде-
те містом, ще й сьогодні мужички на вас озира-
ються.

— Що, що! — мої останні слова почув Олек-
сандр Хігарович, друг Любові Олександрівни,
мужчина південної національності і відповідного
темпераменту. — Якщо ти ще раз скажеш про це,
матимеш справу зі мною, — удавано сердито ска-
зав він мені.

— Не розумію, що я такого сказала, — звер-
таюся до Любові Олександрівни. Вона весело
сміється. Хоч Олександр Хігарович значно мо-
лодший від Любові Олександрівни, це не завади-
ло їхнім прекрасним стосункам.

— А як поставилися діти до вашого одруження?

— Агресивно, — сказав Олександр Хігарович.
— Вони не розуміли, що у нас може бути спіл-
ного, адже Олександр ніколи не працював у те-
атрі, — додала Любов Олександрівна.

— Подумаєш, — сердиться Олександр Хігаро-
вич, — якщо погодишся на роль Дездемони, я то-
бі Отелло зіграю! ...Слухайте, закінчуйте своє
Верховну Раду, давайте пити чай.

— Мене тільки чай не влаштує, — раптом
сказала Любов Олександрівна. — Хочу підняти тост
за сімейну злагоду, за матерів, які все повинні
пробачати своїм дітям. Розумієте, я зараз «по-
бавськомую» захоплююсь політикою, мене дуже тур-
бує, що діється в нашому Союзі. На мою думку,
всі наші великі трагедії йдуть від тих маленьких
драм, які трапляються поруч. У домі сусіда, зна-
йомих. Діти перестали шанувати батьків. Батьки
кидають своїх дітей напризволяще. Господи, хоч
я завжди була атеїсткою, але якщо ти єсть — по-
шли нам злагоди і любові.

Бесіду веде Валентина ЛЕВЧОК.

Грация, краса, привабливість

рки і непорозумін-

нестабільність.

холодність.

думка про себе, що
зниженої впевне-

ання незалежності.

власника чи край-

чи егоцентризм.

різниця у фізичній

небезпека для ва-

це коли ви помі-

негативних факторів

емінах, аніж коли

багато позитивних.

на ці питання і

Співаєте резуль-

тше співпадіння, тим

відповіді викликають

, не впадеться до

не поривайте ваших

ожливо, ви просто

ивчили один одного,

сувалися. Повторіть

ез три місяці —

скаємо, що картина

ніша. Щастя вам!

У АТЛЕТИЧНИЙ гімнастиці
не тільки богатырська си-
ла та вражаючі розміри м'я-
зів привертають до себе ува-
гу. Жінкам об'ємна мускула-
тура, звичайно, не потрібна,
але вправи з обтяженнями
просто необхідні. Хирлявість,
повнота, явна фізична слабі-
сть зовсім не прикрашають
сучасну жінку.

Більш як пів-віку тому автор
книги «Моя система для жі-
нок» І. Мюллер писав: «Если
б только половина того вре-
мени, которое уделяется за-
визке, сжиганию или всякого
рода другой порче волос, за-
трачивалось на гимнастику и
уход за телом, на свете было
бы меньше несчастных бра-
ков и болезненных детей».

На жаль, і в наш час знай-
деться чимало жінок та дівчат,
які замість того, щоб позбу-
тися недоліків свого зовніш-
нього вигляду, надають пере-
вагу їх маскуванню. Вони пе-
ребувають в святій впевне-
ності, що їхня хода одразу
покарає, досить тільки стати
на «шпильки», а в'яла шия ні-
коли не буде їх хвилювати, як-
що носити красиві, високі ко-
мірці...

Не заперечуючи значимість
моди, хотілось би, шановна
прекрасна половинно, зверну-
ти вашу увагу на більш надій-

ний шлях здобуття привабли-
вості.

Пам'ятаєте, що тільки фі-
зична активність, збалансова-
не харчування, усунення тих
чи інших недоліків у вашій
поставі допоможуть реально
створити бажаний вам образ.

Жінка — сама творець своєї
краси. І не треба змушувати
природу, тип своєї тіло-
будови або ще щось. Кожна
з вас зможе стати красивою,
такою, якою побажає сама.
А потрібні для цього сила во-
лі, цілеспрямованість і, звичайно,
дисципліна у виконанні
тренувальних програм.

Програма жіночого атле-
тизму спрямована на роботу
основних м'язових груп. Є,
звичайно, окремі частини тіла,
яким жінки приділяють най-
більше уваги. Це груди, талія
та ноги, їхній розвиток та фор-
ма створюють образ жіноч-
ності.

Переїдемо до практичних
рекомендацій.

Тренувальна форма: вона



може бути будь-якою, але не
повинна сковувати ваших ру-
хів і давати можливість тілу
дихати. Краще всього трену-
ватися в купальнику, можна
також і в спортивних трусах
та майці. Якщо ви тренуєтесь
на подвір'ї в сиру погоду або
в прохолодному приміщенні
— бажано одягнути спор-
тивний костюм. Єдина вимога
до всіх: тренуватися без бюст-
галтера або в досить простору,
який не заважає би
вільно дихати, та не сковує
рухи грудної клітки.

Взуття краще легке і не
грубе, можна також і босо-
нож.

Де тренуватися! Спортзал,
атлетичний зал, будь-яке доб-
ре провітроване приміщення,
ваша домашня кімната, бал-
кон, подвір'я.

Із чим тренуватися! В ат-
летичних залах до ваших по-
слуг комплект пристроїв та
снарядів, в домашніх умовах:
пара розбірних гантелей 12
або 16 кг, якщо є можливість

придбати — штанга юнацька,
скакалка, обруч, гумові ес-
пандери.

Скільки тренуватися! Пам'я-
тайте завжди, що час, затра-
чений на тренування, не слід
рахувати «вбитим дарма», на-
віть якщо не йти до великих
результатів. Втягнувшись у
тренування, ви дуже скоро
відчуєте таку насолоду, що
буде тренуватися вам вже чогось
не буде вистачати.

Конкретно — тренуйтеся 2
або 3 рази на тиждень залеж-
но від вільного часу, між тре-
нуваннями повинен бути день
відпочинку.

Тривалість одного заняття
30—90 хвилин — з огляду на
мету.

Що забезпечує успіх у тре-
нуванні! Перше — це, звичай-
но, підбір необхідної методи-
ки занять (про це в наступно-
му випуску), підбір необхід-
них вправ та снарядів для них.
Слід обов'язково витрати-
ти підготовчий період 3—4
тижні, коли ви поступово при-

вчите свій організм до наван-
тажень. В цей період треба
з'ясувати, що вас привело в
атлетизм, з допомогою люс-
терка встановити ті частини
вашого тіла, які вас не задо-
вольняють і замінити програ-
му дії.

Наступне, це регулярність
тренувань, перерви в трену-
ваннях значно затримують ус-
піх.

Звичайно, приступаючи до
занять, кожна жінка, дівчина
розраховує якомога швидше
досягти бажаного результату.
Але, як ви чудово знаєте із
свого життєвого досвіду, ус-
піх приходить до тих, хто на-
полегливіший, має силу волі і
характер. Не варто кидати
заняття, відчувши першу ато-
му чи біль у м'язах, — це все
тимчасово, ваш організм ско-
ро буде позитивно відгукува-
тися на навантаження.

Перш ніж приступити до
опису вправ жіночого атле-
тизму (а вони майже не від-
різняються від тренувальних
вправ чоловіків), до вашої
уваги чотири типи жіночої ті-
лобудови. Орієнтуватися мож-
на і на три, які були описані
раніше, але запропоновані вам
зараз зможуть більш детально
описати будову жіночого тіла.

Умовно їх зрівняємо з чо-
тирма літерами алфавіту: А,
Н, Т, Х.

Г. ЗАПОТОЦЬКИЙ.

МАМИ НЕ СВЯТО

онечко зіходить.
заходить...

стали тернами, а доля стелила йому

ш, не спитавшись!

ину

ку стареньку,

ину!

льно, вона була величнійшою і духов-

лики Полтавки і «Запорожця за Ду-

на» і «Дорогою ціною» Коцюбинсько-

хават героїчною постаттю української

нашої історії, що готувала чоловікам

ропашої сили. Ця істина стала своє-

втьох творів нашої художньої літе-

ї, бита, але не зламана долею, у Па-

тазую людям власного єдиного сина,

завірння й переступає закони моралі.

картає покручі, що пнуться в пани,

що «у лакомстві нещасному» губ-

ивши зуби, вона відвертається від то-

ми бідні, але чесні.

творили символ краси і волі в поста-

ивой й одважної, революційна Фран-

здах, осяятила як свій національний

ейшла на континент молоді Америк-

ками рабства й розбоя високі під-

він підноситься, нарешті, в поємні

яті — Богоматері Марії, що знесла

Наплювали
На тебе, чистую, кати:
Розтлили кроткую, а ти...
Мов золото в тому горнилі,
В людській душі возродилось...

Десь наче випадково зринає у нашій глушині ім'я непись-
менної подільської бабусі Явдохи Сивак, що вік свій «про-
жила в біді, як камінь у воді», але зберегла у пам'яті і про-
вала для запису 1008 народних пісень, розповіла сотні ка-
зок, приказок та прислів'їв і веліла підписати ті пісні вигад-
аним прізвиськом Зуїхи, бо власним підписувала лише улюб-
лені...

Сотні імен таких жінок загубилися у пам'яті і злилися з іме-
нем народу. Вони виспівали душу і авійшли в життя луною
мелодії.

Зовсім не випадково цей народ дав найбільшу поетесу
світу — Лесю Українку. Так і мало бути, «що на гору круту
крем'яную» зійшли у нас три жінки — Леся Українка, Марія
Заньковецька, Ольга Кобилянська — і стали біля вершинних
явищ нашої культури символами народної шляхетності.

У революцію захитався і запалав панський, скаламутився
мужицький світ. Скам'янілою толокою промолінійно маршо-
вим кроком прийшла нова рівність. Захиталися і стали змішу-
ватися вікові устої. Поет скопив нові шуми і склав із них не-
вгамовно-батькову «Пісню трактористки» — про те, як, спанте-
личена прогресами, за браком живої ідеї, дівчина підняла
ідею емансипації... проти своєї матері. Закінувши вишиван-
ня, Олеся Кулик побігла від неї за голосом трактора. А мо-
жна б же піти за голосом крові, і тоді з неї вийшла може б
і жінка мати і добра дружина тракториста! Все ж такі соціалізм
проголошував рівність не для того, щоб дівчата грубили за
чоловічому працеві, а хлопці спрямовували та солодко оспі-
вували їхній трудовий подвиг...

Другим боком обернувся інфантильно-легкий поетів образ:
Дим-димок од машин,
Мов дівочі літа.

Він набув суворого і важкого життєвого сенсу: розвіялися
дівочі літа, як дим-димок од машин, розвіялися у тракторно-
му шумі, у виробничих клопотах — без сліду, без пісні і без
уваги з боку поета, віднині захопленого вже не дівочою ар-
део, а лише дівочою працею та новітньо-бюрократичними
формулами кохання:

Ударником станеш — полюблю
ізнаю.

«Жінка в колгоспі — велика сила». Цей нецеремонний афо-
ризм великого циніка сформулював фактичний стан рівності
жінки у ті роки. Рівність обернулася потворною гримасою
проти неї, слабкої, виснаженої і обтяженої сім'єю.

Війна, що все списує, закріпила жінку на найважчих робо-
тах, зробила її вдовою і одинокою матір'ю.

Нині найстрашніше слово про жінку — це слово статисти-
ки... Чоловікам все ж таки не так було: вмирати легше.

Зараз соціальна проблема розриву між містом і селом —
на плечах жінки.

Хтось нагадує, що її покликання — материнство, народжу-
вання і виховання дітей. Але ж для того, щоб мати дітей,
треба бути закоханою, щасливою і чарівною... А для того,
щоб виховувати їх, треба мати що передати їм у спадок. Хіба
може вона в тих умовах зберегти радісну усмішку, рідну мо-
ву, звичаї, традиції, що віками розвивалися як вираз націо-
нального ества і обличчя народу?

На селі вона зараз чи не єдина моральна сила, що мате-
ринський інстинкт тримається якогось ладу в світі, де
«чоловіча плоть» так здеморалізована пияцтвом і так заанга-
жована найсучаснішою ідеєю «легкого хліба»...

Над її головою проходили і акупувалися зморшками на
чолі (такими зморшками, що коли б вони хоч не передались
дітям, як батьківський «код» журі й безпородності!) війни,
революції, братовбивства, колективізація, голод, людоїдство,
пожежі, окупації — і могили, могили, могили — без хрестів!

Над її хатою зі свистом і ревом проносився технічний по-
ступ. Але — божі мій! Чому він десь дає людям полегкість
і достаток, а від неї везе хліб і дітей? Чому він говорить до
неї чужою мовою — і зовсім не дивиться їй у вічі? Чому хліб
перестав бути святим і наче втратив смак? Чому люди — ма-
лі й старі, не цінують хоч раз на рік — на Великдень?

Трактором протархав повз її хату технічний поступ. Але
вже люди не збираються вечорами погостити, порадитись і
поспіяти пісень.

Виснажена болем утрат і працею, засушена самотністю, во-
на стоїть непорушно, задивлена в поріг власної хати і кидає
важку конструбувати вечірню тінь. Спиваються сини і внуки —
важко напиваються вже зранку — раніше, ніж встигнуть загля-
нути один одному в вічі, — відходять і опускаються десь на
заробітках дочки — і стають якимись чужими... Нині вони не
йдуть за голосом любові до життя і мудрості продовження
роду... Вони замислилися над своїм природним покликанням і

загадують нечужі питання: а чи варто народжувати для су-
часного світу дітей... Одна-два дитини на сім'ю — це форму-
ла вимирання народу...

Ще не стямившись від минулого, вони живуть лише сьогод-
нішнім днем — у світі, над яким згущуються хмари перенасе-
лення, а навколо спалахують зловісні блискавки і доноситься
звняний гуркіт грому...

На кілька років стала нашим сентиментальним гімном
«Пісня про рушнічок». І не випадково: невизначні слова і жа-
лислива мелодія її служили нам виразом комплексу вини
перед десь далекою, десь забутою матір'ю... Невідомо, для
чого вона «водила мене у поля край села»; зате добре відо-
мо, як вона безпорадно заламувала руки і, скорившись долі,
проводжала в боза яку «далеку дорогу». І всім нам, неза-
лежно від рангів і чинів, хотілося в інтимному зашишку спога-
дів виплакати свою підсвідому вину і тугу за цією єдиною
вірною материнською любов'ю, що ніколи не питала, за що
нас любити...

Так, у світі усталеної байдужості і ненависті, у світі вкорі-
неного недовір'я і підозр вона залишалася єдиною, як Сонце.
Неважко було тут її виділити і оцінити...

Але як важко було перебувати життя так, щоб у найбільшій
свої хвилини ходити за порадою саме до неї, і не криючись,
шанувати її — не словами, а синівською любов'ю і вірністю.
Щоб з поточної ієрархії цінностей піднести її з самого долу
і поставити над усіма дорадами — так, як поставила вона
своїх дітей над усіма цінностями.

Минуле дивиться скорботним поглядом Богоматері, якій
вже нічого не відбереш і не повернеш.

Сучасне проноситься над нами безводною хмарою. Дже-
рела його одгороджені од нас колючим частоколом сьогоде-
ності та дзеркально-сірими глухоніми стінами, і наче під
скляним ковпаком тільки й думаєш, де б ковтнути чистого
повітря.

А майбутнє, та сонячна нива, на яку ми віками зносили на-
ші молитви, найкращі вірування і останні надії — обіцяє нам
в стократ відродити зерна всеспожарчої любові під навалами
всегощого байдужості та всепотворючої ненависті — доб-
рі зерна, які ми нині в поті чола киємо в землю.

В поті чола — а землю, як у безвість... З дитини ясною
вірою, що «Зійдуть і ростимуть, і у люди вийдуть».

Євген СВЕРСТЮК.

РОЗРИТА МОГИЛА

ВІРШ В АЛЬБОМ

9 БЕРЕЗНЯ — 177 РОКІВ З ДНЯ
НАРОДЖЕННЯ Т. Г. ШЕВЧЕНКА

Світе тихий, краю милий,
Моя Україно!
За що тебе сплюндровано,
За що мамо, гинеш?
Чи ти рано до сходу сонця
Богу не молилась?
Чи ти діточок непевних
Звичаю не вчила?
«Молилась, турбувалась,
День і ніч не спала,
Малих діток доглядала,
Звичаю навчала.
Виростали мої квіти,
Мої добрі діти,
Панувала і я колись
На широкому світі, —
Панувала... Ой Богдане!
Нерозумний сину!
Подивись тепер на матір
На свою Вкраїну.
Що, колишучи, співала
Про свою недолю,
Що, співаючи, ридала,
Виглядала волю.
Ой, Богдане, Богданочку!
Якби була знала,
У колісці б задушила,
Під серцем приспала.
Степи мої запродали
Жидові, німоті,
Сини мої на чужині,
На чужій роботі.
Дніпро, брат мій, висихає,
Мене покидає,
І могили мої милі
Москаль розриває...
Нехай рис, розкопує,
Не своє шукає,
А тим часом перевертні
Нехай підрастають
Та допоможуть москалеві
Господарювати,
Та з матері полатану
Сорочку знімати.
Помагайте, недолюдики,
Матір катувати».
Начетверо розкопана,
Розрита могила.
Чого вони там шукали?
Що там схоронили
Старі батьки? — Ех, якби-то,
Якби-то найшли те, що там схоронили, —
Не плакали б діти, мати не журилась.

ДЕ ВЗЯТИ РАДІСТЬ?

...З радістю йти на роботу, до цієї
щебетливої дітки, не розтрисати її за
день клопотів і тривог, щоб принести
нотарианому, нерозлитому до школи ще
й завтра. Де її взяти, тієї радості, серед
теперішніх сірих буднів? Про це знає
вчителька початкових класів Рівнянської
середньої школи № 3 Тетяна Іванівна
Федорченко.

Радість ту вона відчувала з дитинства,
тож і обрала педагогіку. Їй зовсім не
байдуже, як ставитиметься до неї ма-
ленька Оксанка і чи буде вважати її
справедливою швидкий і пустотливий
Сергійко. Ніби смішно говорити про
якийсь авторитет серед малечі, але
може й там сховалася її радість!

Л. САВИЦЬКИЙ.
Новоукраїнський район.

З погляду «старої дами»

Ні в якому разі не вважаю себе старою.
25 років, хіба це вік? Але для 14-річної
діточки, яка перший раз у житті закохалася,
я вже таки «стара».

Наче зовсім недавно шалено билосся сер-
це у передчутті зустрічі з чорнявим хлопча-
ком, а скільки сліз пролито, скільки радісних,
щасливих хвилин пережито. Вони ніколи не
повторяться. Йде час. Несе з собою досвід,

ГУМОР НА УРОКАХ

Учитель: — З яким періодом в істо-
рії СРСР ви б порівняли нинішні роки
перебудови?

Учень: — З громадянською війною і
революцією. Тоді всі друкували свої
гроші. А зараз, крім того, що багато
грошей друкує держава, місцева влада
випускає на товари купони і талони, пе-
репустки і запрошення...

Учень: — Особливо важко було
Петру І будувати Петербург. Майже
весь час вода доходила йому до колін.

Учень: — Першими космонавтами,
що полинули у Всесвіт, були Білка і
Стрілка.

Учитель задає додаткове питання: —
Хто командував російськими військами
під час Бородинської битви?

Учень: — Сталін.

Учитель: — При чому Сталін до 1812
року?

Учень: — А при чому Бородинська

битва до основного питання про по-
стання декабристів?

— Я дуже люблю фізкультхвилинку
на уроці. Вона розслаблює мене до
самого дзвінка.

— Натуральне господарство — це
господарство, в якому все, що вироб-
лено, вироблено якісно і натурально.

А. ВОЙНИЙ,
учитель історії СШ № 15.
м. Кіровоград.



Не можемо залишатися осторонь, коли обговорюється питання
деполітизації школи, а значить і нашого існування. Ми — це міський
комсомольський штаб «Іскра». Нас 20 хлопців і дівчат із СШ №№ 4,
5, 8, 9, 14, 16, 22, 25, 26, 34, які об'єдналися для того, щоб допомогти
нашим ровесникам жити трішечки цікавіше. Як ми потрапили до
штабу? Когось обрали на міській комсомольській конференції шко-
лярів, когось на засіданні комітету комсомолу школи, когось при-
вели до штабу друзі. Але всі ми маємо зв'язки з учнями своїх шкіл,
від них дізнаємось про свої удачі та промахи і взагалі ми існуємо
для них. Можуть сказати: при чому ж тут комсомол? Називайтесь,
наприклад, клубом цікавих зустрічей або гуртком вільного часу.
На перший погляд це так. Але справа в тому, що програмою нашої
діяльності є Програма ЛКСМУ (МДС), прийнята XXVI з'їздом ком-
сомолу України. Нас вона повністю влаштовує. А той, хто називає
комсомол формальною політичною структурою, за допомогою якої
молоду людину позбавляють можливості самостійно вирішувати,
які переконання і принципи зробити фундаментом своєї особистості
і своєї громадянської позиції, — просто її не читає. Інакше він
звернувся б увагу на те, що молоді в нашій організації об'єднують
матеріалістична діалектика, відкрита для оновлення, яка ввібрала в
себе досягнення світової соціалістичної думки, зорієнтована на
загальнолюдські цінності. І те, що релігійні переконання не пере-
шкоджають членству в ЛКСМУ (МДС). І те, що, підтримуючи в КПУ
демократичні процеси, комсомол залишається організаційно сам-
стійним.

Тому і наша гра «Бізнесмен-менеджер» за участю СШ №№ 9, 19,
20, 34 (про неї розповідав «МК»), клуб політичних сумнівів (СШ
№№ 6, 34, 16), де хлопці і дівчата зустрічались з представниками
Руху, демократичної партії, церкви, КПУ; клуб сімейної культури
«Кому за... 14» (СШ №№ 9, 14, 18, 20, 26, 34, школа-інтернат), де ми
зустрічались із сексологом, вчилися одягатись; гра «Лідер» (СШ №№ 26,
34, 17, 14), де ми вчилися бути першими — конкретне втілення в
житті програми комсомолу України. Багато що у нас ще в планах.
Наприклад, акція милосердя, програма «Чи погано бути нещасливим?»
вечори авторської пісні, українсько-російської культури і т. д. Що
не влаштовує Ю. Леонова, автора статті «Деполітизація школи —
ривок у майбутнє» («МК» № 4 від 26 січня ц. р.). Адже багато з на-
ших справ діти переносять у свої школи, роблять життя ровесників
цікавішим.

Єдине, з чим ми не можемо згодитись, — так це з назвою нашої
організації. Адже навіть з програми видно, що комсомол займає-
ться сьогоднішніми наслідками проблемами молоді, і ми могли б нази-
ватися по-іншому. Делегати з'їзду відчували це, вівши другу назву
— МДС. Проблема назви винесена вже на республіканську комсо-
мольську конференцію і наступний XXII з'їзд ВЛКСМ. Сподіваємо-
ся, що вона вирішиться і назва організації буде відповідати змісту
її діяльності. Треба дивитися правді в вічі — комуністична ідея це
дещо не та ідея, яка нас сьогодні об'єднує.

Так, комсомол сьогодні в глибокій кризі, так, наші ряди рідша-
ють. Але, викинувши сьогодні нас зі школи, ви, дорослі дяді і тьоті,
нас знищите. Нам нікуди буде піти. Нам пощастило. Ми потрапи-
ли в палац піонерів. А інші?

Н. ДОЛГОПолова,
Т. ТОДОСІЄВА, О. НИКУЛІН, А. БІДЕНКО, О. КУХАР,
Ю. ЕПЕЛЬБАУМ, Є. СОЛОВЬОВА, В. БЕРШАЦЬКА,
О. МОРКОВНИК, М. БОНДАРЕНКО, члени клубу.

м. Кіровоград.

Приїжджайте до нас!

Серед газет, які читаю від початку до кінця, і «Мо-
лодий комунар». Прочитав огляд листів в номері за
16 лютого 1991 р. під назвою «Сталін і козачата». Зга-
дується в ньому лист ветерана Федора Григоровича
Репенка із Знамен'яки.

Якби мене запитали, що з історії минулого є для
мене святым, несхитним, то сказав би: багато чого. На-
приклад, подвиг нашого народу у роки Великої Віт-
чизняної війни. Носіями яких би поглядів не були її
ветерани, але кров, пролита за Вітчизну, їхня титанічна
праця задля Перемоги над фашизмом — це неопали-
ма купина, це вічне джерело для виховання мужності
і любові до рідної землі. Тому і Вам, Федоре Григо-
ровичу, за посильний вклад у велику Перемогу, без-
межно вдячний.

В листі Ви пишете: «Каюков вдумує там у себе в
школі якісь козачата, нащо привчати дітей до стрілець-
ких зброй, шаблі всякі, форми і т. д. Адже в козаків
не все було гладко. Були такі, які казнили жорстоко
непослушних. Хіба цьому виховують дітей».

Давайте, Федоре Григоровичу, поміркуємо над Ва-
шими словами разом. У національній дев'ятирічці № 21
обласного центру шість піонерських колективів, дійс-
но, прийняті в козачата, готуються до такої події й ін-
ші. Колісники змушували над пам'яттю про козаків,
зневажливо називали їх дітей «козачками». Ним був і
малий Тарас у пана Енгельгардта. В нашій школі дітей
посвячують не в «козачки», а в козачата, щоб на все
життя пам'ятали, що їх прадіди були лицарями волі,
захисниками України від численних ворогів. Ніяких
«стрілецьких зброй», «шаблів всяких» у колективі не
видавано. Більше думаємо, де придбати електричну
лампочку, банку фарби і т. п.

Коли прочитав на лінійці Вашого листа, то діти щиро
сміялися, їм і на думку не могло спастись, що таке мож-
на доточити до слова «козачата». Щодо форми: діти
при допомозі батьків (серед них є і ветерани) нама-
гаються роздобути вишивані сорочки, пояси, віночки
та інші елементи національного одягу, а коли це не
вдається, то на козацьке коло (шкільну лінійку) прихо-
дять в піонерській чи шкільній формі.

Ви правильно пишете, що «в козаків не все було
гладко. Були такі, які казнили жорстоко непослушних».
Дійсно, правди з історії не викнеш. Що було, то було!
Згадайте, як за наказом прославленого кошового Івана
Дмитровича Сірка козаки порубали земляків, яких
визволили з татарської неволі. Ті побасурманились і
готові були у складі яничарських загонів нападати на
Україну, щоб завдавати її народу всяких кривд. Зга-
дайте й роки Великої Вітчизняної війни. Чи завжди
справедливо військові трибунали прирікали на смерть
воїнів? Прочитайте дітям і онукам «Повість минулих
літ» О. П. Довженка. Хай вони подумают, чому сер-
жанта Іван Орлюк убив боягуза і за що опинився у
штрафбатальйоні.

Вірю, що кожен з нас навчиться мислити не одним
кольором.

Федоре Григоровичу, не поділяючи деяких Ваших
аргументів, все ж розумію, що аболіваєте за долю
підрастаючого покоління, хочете, аби воно виростало
добрим, справедливим, чесним. Повірте, що і в нашо-
му колективі цього хотять, а для цього треба шукати
нових підходів, творити, чи, говорячи Вашим словом,
«вдумувати». Козачата запрошують Вас до себе. При-
їздіть — і Ви переконаєтесь: в школі думають про ді-
тей, прагнуть виховати їх гідними громадянами країни.

В. КАЮКОВ,
директор Кіровоградської національної школи
№ 21.

С ПОЧАТКУ об тротуар клацнула ковіночка. Легка, елегантна, витончена, але все ж інвалідська. Хазяїна за тонованими шибками машини поки не було видно, і я ліниво подумала, що на цих курортах лікують не тільки шлунки та нирки, а й кісточки чи суглоби парять, видно, помагас. Ось і зараз з'явиться перед бальнеологічною лікарнею черговий немічний дідок чи бабця...

Бабця. Вона ще не збралася з салона й до половини, як з водійського місця випурхнує випещений парубішко. Люблячий онук чи племінник, вірогідно, бо дуже турботливо запропонував супутниці обидві руки, наче аж підняти готувався. Бідолаха, мабуть, і з паличною самотужки не човгає...

Жест, яким вона зупинила хлопця, був не змах руки і навіть не кисті, а всього лиш ледь помітний порух зап'ястя, а як багато він говорив! «Голубе, я безмежно вдячна тобі за турботу, я ціную твою увагу, але ж ти бачиш, що я здатна пересуватися самостійно, і ти не можеш не визнати, що мене це добре виходить, хіба ні? Та й усе інше непогано в мене, еге ж?»

Еге ж. Непогано — то ще скромно сказано. Цю жінку природа, чи бог, чи мама з татом обіграли ще до народження, як змогли, а прожиті роки й недуги пограбували й ті нечисленні приваби, що ще залишалися. Зріст там і в хороші часи був метр із капелюшком, а викривлений при травмі хребет наблизив її до землі ще більше. Могли б зарадити хоча б невисокі каблучки (з великих би напевне впала), але дама вдовольнилася бавистими плоскими кедами з такими ж розцвіченими

шкарпетками. Покручені, мов саксаул, ноги і в ліпші часи треба було під брюки ховати, а з теперішнім плетивом розширених судин — тим більше, але вона рятувалася від спеки в коротких гавайських шортах. Пересохлі жовті пальці легко можна було б закамуфлювати рукавичками (якраз пішла мода носити їх улітку), але вона підставляла сонцю сріблясті нігті, срібні персні й сині вени. Жилаву шнур (точніше, її відсутність) і курячий торс хоч трохи можна було б задрапірувати блузкою з рюшами, а вона зирядилася в декількох футболок з пумою на спині. Якщо додам, що останні три волосини їй щойно виклав перукар (аромат свіжого лаку ще витає у повітрі), що на її лиці, крім природного сіро-буро-малинового, були присутні ще три штучних кольори (на повіках, губах, щоках), що з пляжної сумки висунула хлопчача тенісна кепка, а на повідку за нею дрібнотів песик з медалькою на горлянці, ви скажете «Досить описувати вижилих із розуму кікімор, вони того не варті». І помилилися.

Це йшов не клоун, не карикатура, не Баба Яга і не Шапокляк. Це простувала гранд-дама, сповнена гідності, втілення вишуканості й жіночності. «Наряди і стояк», то він гарний буде», — це прислів'я тут не годиться. Одяг і на ній, і на супутниці був хоч і охайний, але такий же, який лежав довкола в крамницях — ніякої розкоші, все доступне. І машина в них була не мільйонерська — звичайнісінька. Довкола кожна друга була ліпша. І песик був не тієї породи, що надасть шмук знаті, а такий і стояк — буденна бовлонка, близь-

ка родичка дворняги. І медалька була звичайною біжутерією, а не озонакою породистих заслуг.

Але це йшла гранд-дама! У неї сяяли очі. Підборіддя і ніс її прагнули до сонця, а не гнулись в асфальт. Рот був розтягнутий до вух, і то не була гримаса ввічливості, а щира радість: негучний сміх та іскри в зіницях це стверджували. Кожен її крок, поворот голови, рух руки були як той самий жест зап'ястям — промовистими і дружельними, і вся вона ніби плила в аурі приязні, життєвої енергії, впевненості. Вона здавалася молодшою і вічною, незважаючи на сиве волосся і скалічене кволе тіло. Я дивилася тільки на неї, а не на її квітучого супутника, і коли вони зникли за дверима лікарні, подумала, що він, їй, мабуть, не онук, не племінник і не сусід, а щонайменше прихильник. Можете вважати мої думки гіршими!

Вона досі не йде мені з голови, але про те, як їй вдалося зберегти такою живою і привабливою, не маючи фактично нічого з того, що складає красу жінки, думати не хочеться. Боляче. Бо ви вже, певно, самі здогадалися, де я її таку бачила. Правильно, «там». І навіть не «ж там», а всього лиш на західній межі Східної Європи, де хоч і не лунали заклики «Більше соціалізму», але його ще вистачає. Як вистачає продуктів, одягу, посуду, мила, шампуню, колготок, бюстгалтерів, телевізорів, мікрохвильових печей, кухонних комбайнів, місць у транспорті, готелі, кафе і взагалі на цьому світі. Бракує тільки черг, злиденності, ненависті, грубої, і в цих нестатках виростають такі бабуні, в яких порівняно з двадцятирічними

принцесами лише один великий недолік — старший вік.

У них, у цих бабусь, як і в дідусях, котрі жвавіми зграйками вистрибують з двоповерхових туристичних автобусів, які в наших, є зморшки, але не такі. У них немає грубих вертикальних рівчаків між бровами; і носогубні складки не такі глибокі, і щокни не такі обвислі. На цих старих лицах немає печаті віковочної турботи. Як влаштувати дитину в садочок? Де взяти пеніцилін для уколів, бо в стаціонарі нема? Зламалася безповоротно праска — де придбати нову? Посуд побився, самі з алюмінієвих чашок поп'ємо, а перед гостями як? Від цих незвідних думок тридцятирічне лице має маску П'єро, як його не фарбуй.

Двоє журналістів «Комсомольської правди» з'їздили до Швейцарії, описали тамтешні достатки та звичай й пустили репліку, що швейцарські жінки не такі щасливі, як могло б здаватися, і навіть більше схильні до депресій, ніж будь-які інші. Гадаю, що це спостереження авторів, хоч і викликає протест (мені б ті швейцарські турботи разом зі швейцарським сиром!) все ж правильне. Депресія — пригнічений стан душі. Нашій жінці просто ніколи аналізувати свою внутрішню погоду. Вона зі своєю пригніченою душею і букетом інших болячок мусить займати чергу за так званим сукупним набором. Дві години понавіряє за обгрізаними костюмами виб'ють з голови (але ж не з тіла) усі діагнози, і депресія безпроблемно переходить у хронічну соціальну агресію, яка медикаментозно не лікується.

— Дайте мені оту банку соку, чуєте, дівушка? Продавщиця обертається. Покупець виправляється: «Ох, звичайте, жечина, що я так вас назвав, зі спини ж не видно», — і усміхається при цьому, певно, пишмачись зі своєї ввічливості. А якже, вибачився, що збавив жінці віку, а міг же й не виправити свої помилки, промовчати. «Жечина, ви последня?» — смикає мою знайому за рукав тіточка. Знайома обертається: «Ох, звичайте, дівушка, зі спини не видно». А зі спини студентка в купленому в УТО за купони пальтечку, старій хутряній шапці і кооперативних чобітках (усе — землестих відтінків) — баба бабою. Не отією бабою, звичайно, що в шортах. Ту називають пані, чи мадам, чи фрау, чи місіс, це звертання не містить натяку на вік, а тільки виказує поштивість. Шукати ж її в суспільстві, де жінка, працюючи 12 років у шахті, одержує 100 крб. пенсії, безнадійно. Е. Евтушенко писав якось, що коли він у різних газетах виступав за звільнення жінки від тяжких і шкідливих робіт, йому стали писати відгуки. Жіночі листи були сповнені не вдячності, а звинувачень: «Якщо мене не допускають у мій цех, де ж я зароблю гроші і на що житиму?»

Перша зміна в цеху, друга в чергах, третя вдо-

ма. Я маю можливість читати багато газет, які друкують шлюбні оголошення. Три чверті жінок вважають обов'язковим повідомити про себе, що вони добре кухарять, «яжуть», шиють, люблять працювати на городі тощо. Про інтелектуальні, естетичні інтереси пишуть помітно менше. Вони знають, який товар має попит на нашому ринку.

Мені, як і вам, певно, не раз доводилося чути від чоловіків і навіть неодружених хлопців: «Нащо мені розумна дружина, мені потрібна добра господиня». У захисті своїх власних інтересів вони абсолютно праві. Я б теж (як, гадаю, і кожна читачка) не відмовилася б прийти з роботи й застати печене, варене, випране й випрасуване. Тільки нам ні з кого це вимагати. Чоловіки нам кажуть: «Ти жінка, ти зобов'язана». Ми теж їм кажемо, коли скрутиться кран чи лампочка згоріла: «Ти чоловік, ти зобов'язаний». І дехто навіть біжить шукати майстра чи сам щось починає крутити. Але щось ламається в домі все ж не щодня, а їсти хочеться тричі надобу. І скільки раз поїв, стільки й посуд треба мити, зі столу прибрати. Після цих трьох змін на четверту, нічну, жінка заступає не чуючи ні рук, ні ніг, зате в полоні осяяної мрії: спати, скоріше спати. У чоловіка ж після футболу по телевізору, та ще як наші виграють, можуть бути інші плани, і спальня перетворюється на поле неспортивних змагань: «Вічно ти бурчиш і відвертаєшся, ніякої радості від тебе» і «Дай мені нарешті спокій, тобі одне в голові, а мені потім до гінеколога бігати»...

А хай хоч один із тих, чия дружина ввечері в'яже йому светри і кладе по півкіла горіхів у торти, скаже, чи він її за це кохає? Поважася — можливо. Цінує — допускаю. Навіть захоплюється здібностями (іноді, після синіх супчиків у відрядженні). Але більшість, беручи стверджувати, просто паразитує на праці безплатної економки, кухарки, прибиральниці, пралі і няньки, котра до всього часто й зарплату приносить більшу, ніж «глава сім'ї». Коли ж у поле його зору попадає добре виспана, весела і вичепурена (бо її обслуговує мама чи бабуся) молода особа, котра завдяки вільному часу бачить щось іще, крім плити і магазинів, і чий духовні запити не обмежуються «Рабинею Ізаурою» і читанням програм ТБ, то ви спитайте, з нею чи з дружиною йому приємніше було б провести вечір? Хоча б на рівні бесіди. Думаю, що ота мандрівна «Шапокляк» у свої сімдесят із хвостиком була б цікавішою співрозмовницею, ніж молода красуня, що її чоловік цілує, а вона тріщить на стіні перелічує (з анекдотів). І вона часто не винна в своїй сірості й засмуканості. Бо як подумати, що треба шукати цемент, та фарбу, та інструмент, та гроші, щоб оті щілини замазати, то й гвоздикам на 8 Березня не рада. По-перше, якщо

одержує їх тільки раз на рік, то краще б уже ні разу, хоч би не драгував; по-друге, це ж стільки грошей на базарі здерли за нещасні три стебла; по-третє, по-четверте, по-п'яте... А в «Ізаурі» хоч одні мужички переслідують домаганнями і шмагають, зате інші носять на руках, називають сеньйорою і визволяють із рабства. І поки чоловік, посмакувавши холодцем, любов добирає на стороні, плаче над долею відомої бразильської рабині побути, з якого її ніхто ніколи не викупить. Навіть якби були гроші. В американському фільмі «Кramer проти Крамера» дружина кидає чоловіка, він зостається з малим сином і впадає в розпач: як його годувати? Збігав на хвилину в магазин, проти, заставив увесь стіл одноразовими тарілочками з гарячим і холодним, бананами й ананасами (наша формула «Шикарного життя») — і все одно в розпачі: малюк перебирає харчами, не їсть! Необхідне пояснення: фільм не про графа чи барона, а про тимчасово безробітного.

Мабуть, і в швейцарських жінок депресія такого ж походження, той у містера Крамера. Я б такої хвороби не боялася, а ви?

«Аби хазяйка в домі і мати дітям, а всі ці страсті мені ні до чого», — кажуть чоловіки. І ми їм віримо. А чого ж тоді всі найкращі твори світової класики про кохання належать саме чоловікам? Лев Толстой, Ремарк, Бунін, Тургенев, Олдінгтон, Фіцджеральд, Флобер, Стендаль, Жюль Сімонен (його романи «про життя» навіть сильніше, ніж детективи про комісара Мегре), Лоуренс, Хемінгуей... І «Рабину Ізауру» чоловік приймав. Почну жіночий список: Шарлотта Бронте, Леся Українка, Франсуаза Саган... але в один ряд із «Темними алеями» чи «Червоним і чорним» стане хіба що роман «Розвіяні вітром» М. Мітчелл...

«Чоловік не може жити заради кохання, але жити заради іншої людини він може», — Е. М. Ремарк, «Три товариші». Це ж хто тут у нас готовий жити, як Роберт заради Патріції: відвезти її в санаторій, годувати, доглядати, продати машину на ліки для коханої? Лише в дуже небагатьох наших чоловіків, за моїми спостереженнями, вистачає розуму (не почуттів, а саме здорового глузду) хоча б на те, щоб не відкуплятися від коханої дружини вимитою раз на рік (8 Березня) підлогою і комісійним косметичним набором, фарби з якого тільки підкреслять утому її обличчя. Лише в небагатьох, на мою думку, вистачає волі й виховання брати на себе половину (а не просто «помагати») домашніх турбот. І я хочу думати, що цим чоловікам принаймні йіколи хочеться (а не мусить, щоб не гавкала!) посидіти ввечері з дружиною, а не де завгодно і з ким завгодно, аби не вдома...

Н. ДАНИЛЕНКО.

ТРИ
ПРИНЦЕСИ



ЗА ОДНУ
ШАПОКЛЯК



ГРЕКИ В ЄЛИСАВЕТГРАДІ



[Закінчення. Початок у №№ 4, 5, 6 ц. р.]

Видно посада старшини не відзначалася спокоєм, а самі греки не могли вважатися зовсім осідлими. Крім старшин, часто згадується у справах «купеческое правління», але з усього судячи, така назва присвоєна була нікому іншому, як тим же старшинам, і в документах істотної різниці між ними немає.

Розглянемо коло діяльності купецького правління, наскільки дозволяють ці матеріали.

По-перше, воно дає згоду на прийом до своєї громади нових прихильців: попередньо чоловіка — 2—4 з купців для огляду товару майбутнього брата чи перевірки оголошеного ним капіталу; посли, одержавши його майно, подають правлінню рапорт, в якому зазначається, який товар і в якій сумі капітал є у ново-прибулого; потім вже купецьке правління подає «одобрення» командирі фортечного магістрату для розпорядження.

Далі, купецьке правління видає членам громади звільнювальні свідоцтва на від'їзд з фортеці до різних місць, але робить це не інакше, як за порукою кількох греків (іноді одного), які залишаються. Поручителі дають правлінню підписку у тому, що той, хто відлучається, повернеться до строку.

Старшини обирають з греків-купців та цехових податкові гроші, стягують недоїмки, а зібране доставляють командирі фортечного магістрату.

Нарешті правління чинить грекам суд. Нечисленні сліди цього суду, які збереглися в справах, цікаві для характеристики побуту та звичаїв елисаветградських греків.

1765 року вересня 15 дня купець Яків Петров дає купецькому правлінню підписку: у нього, як виглядає, бувши «азартер», як він висловився, він «назавал» купця Леонтьєва та дружину його «безчестними словами», які визнає за раз наклепом, і обіцяє ніколи надалі не ганьбити його, платити 5 карбованців пені «на братські розходи», а в разі повторення проступка зобов'язується сплатити до правління 50 карбованців та отримати 100 ударів канчуками.

Друга справа. Жив при фортеці один грек Павло Дмитрієв; як ми бачили вище, його одного разу було обрано старшиною, але, як то кажуть, швидкоплинним. Ось, для прикладу, зразок його поведінки. Бере він у борг у купця Фундуклея безсарабського вина і починає торгувати ним у дворі, який найнято тим же Фундуклієм. А по закінченні строку позики, сплачує, замість повної суми боргу, частину її; та й всього лиш лишилося заплатити 8 карбованців 50 копійок, але Павло Дмитрієв не

лише відмовився від сплати, а й у власному ж дворі Фундуклея в різних та непростійних висловах торкнувся інтимних справ свого благодійника, а потім навіть викликав його на поєдинок (дуель — П. К.), при цьому показував з-під плаща шаблю. Ображений скаржився командирі фортечного магістрату та вимагає сатисфакції. Потрібно зазначити, що Фундуклей займав посаду старшини і тому справу було надіслано не до правління, а у фортечний магістрат.

А ось інша скарга на того ж Дмитрієва, подана до правління якоюсь молдованкою вдовою Марією Григор'євою. Суть справи така. Почувши від когось, що Григор'єва знахарка, Дмитрієв покликав її до себе до хати і запитав, «не знаєт ли каких волшебных, чтобы греческим старшинам Ефиму Темелею и Константину Бургазлею, да купцу Юрию Фундуклею таким образом учинить, чтобы они неосмысленно и совсем вразум помешательны были», таке бажання він пояснив розрахунком отримати спадок купця Яна Муранта, який тоді помер. Але перешкодою на шляху до мети стояли названі особи. В нагороду за працю він запропонував Григор'єві купити спідницю та кафтан. Але вона відповіла, що не може виконати прохання і що чаклувань не знає. Залишивши його будинок, Григор'єва

в той же день з'явилася до Фундуклея, на якого перед цим злоумишляв Павло Дмитрієв і розповіла про розмову. Дізнавшись про це, Дмитрієв починає переслідувати бабу: де не побачить, лає «разными непотребными словами» і нарешті прибив «жулачем до угодности», по документальному виразу, — при цьому показував з-під плаща шаблю і лякав, що голову відрубас. Але, почувши, що скривджена старона подала на нього скаргу, Дмитрієв утік. Через 4 місяці з'явився він знову у фортеці, прийшов до будинку свого супротивника, старшини Темелія, лає його різними «скверными словами» і при цьому, «произнося похвалки, искал случая его, Темелея, умертвить, на что и ножу просил у грека Павла Кушнера». Темелій гукнув на допомогу і наказав взяти Дмитрієва під варту; той схопив старшину за коси і «драл довольно», так, що ледве розборонили. Закували бешкетника, але він знову утік, «и с цепью». Тоді Темелію не залишалося нічого більшого, як звернутися за допомогою та сатисфакцією до фортечного начальства, що він і зробив; довідавшись, що злочинець переховується в Новомиргороді, він просить повернути його на місце постійної оселі, звертаючи увагу між іншим на те, що Дмитрієв є боржником багатьох. Подальший хід справи та

фінал її не відомий нам.

Викладеним вище висвітлюються відомості про купецьке правління. Завершуючи нашу розповідь, передамо ще для повноти картини зміст однієї розписки про купівлю з торгів будинку з двором відомим нам Темелієм: вона знайомить нас з матеріальним становищем та вартістю життя у фортеці Святої Єлисавети середини минулого століття (1757 рік).

Темелію дісталися: «изба рубленная с печью, сени с чуланом, оставленные (обставленные) тыном, погреб выходной, в середине оставлена половина досками; близ оного погреб чулан, оставленный досками; другой погреб выходной, против его комода, оставлена досками, двор и все строение(?)». Вартість всьому цьому 20 карбованців.

Відомості про грецьке поселення в Єлисаветграді завершуються 1777 роком. В цей час в парафії елисаветградської грецької церкви греків уже немає, і навряд чи збереглась пам'ять про них: кажуть, вони переселилися до Маріуполя (недавній Жданов — П. К.); в ревізському реєстрі 1811 року показані лише дві родини, які залишилися від грецької колонії минулого століття (XVIII ст. — П. К.): Фундуклей та Петрови, з цієї родини Петрових за походженням відомий згодом співак — артист Йосип Опанасович Петров (народився 1805 року). За

теперішнього часу єдиним спомином про греків в Єлисаветграді служить так звана Грецька церква, яка знаходиться на правому березі Інгулу, на базарній площі, на подолі залишків фортеці. Але це не та церква, яку збудовано греками в 60-х роках минулого століття. Стара церква була дерев'яною, двоглавою, пофарбованою зовні, вибіленою всередині. По опису 1793 року іконостаси в ній були гладенькі, поскріблені, з різьбленими, визолоченими на двоє, поскрібленими на одному, рамами для ікон; тоді в храмі доволі було срібного посуду та лампад, парчових, оксамитових та інших риз, срібна рака для плащаниці та т. ін.

У 1784 році в парафії було 208 дворів і 1040 душ парафіян; в 1793 році 144 двори і 815 парафіян, — менше, можливо, внаслідок чуми, що припала на цей проміжок часу.

Теперішню кам'яну грецьку церкву було збудовано поблизу того місця, де стояла стара, підпала; нову споруджено на добродійні пожертви парафіян і освячено у 1812 році. Трохи пізніше було добудовано кам'яну ж дзвіницю.

В. ЯСТРЕБОВ.

Єлисаветград.

10 березня 1884 року. [Передрук із журналу «Киевская старина». Переклад та підготовка до друку

П. КИЗИМЕНКА].



Реклама



Довідки



Оголошення



ДОРОГІ ДРУЗІ!

Ви закінчуєте школу, стоїте на порозі самостійного життя. Кожен із вас вирішує, ким бути, яку професію обрати, щоб не помилитися. Адже обрати професію — це обрати долю, свій життєвий шлях. Тому радимо вам подумати про професію будівельника.

Ії по праву вважають найдревнішою і мирною. Нові квартири, школи, дитсадки, заводські корпуси, мости та дороги, гідроелектростанції та аеродроми — все це зведене будівельниками. Романтична, хоч іноді і нелегка доля цих людей. Їх не дарма називають творцями і першопроходцями.

В ОЛЕКСАНДРІЙСЬКОМУ СПТУ № 7 ви зможете набути необхідні професійні навички та уміння, навчитися прогресивним бригадним формам і методам організації праці, прийдете на місць і сімейні будівельні майданчики грамотними, вмілими спеціалістами.

Як свідчить статистика, випускники СПТУ № 7 в більшості працюють високопродуктивно і творчо, часто стають переможцями в соціалістичних змаганнях. Їхня праця відзначається високими нагородами; ті, хто бажає продовжити навчання, стають майстрами, інженерами.

Училище має гарну навчально-матеріальну базу: класи та кабінети, лабораторії і майстерні, спортивний зал, гуртожиток, їдальня. Учні училища

знаходяться на повному державному забезпеченні. 50% від заробленої суми одержують учні.

Є також можливість і для розвитку талантів і здібностей: гуртки технічної творчості та художньої самодіяльності, клуби за інтересами, спортивні секції — все це до послуг учнів.

На 1991—92 навчальний рік училище набиратиме на базі неповної середньої школи з 3-річним строком навчання з таких професій:

муляр-монтажник сталевих та з/б конструкцій, електрозварник ручного зварювання, штукатур-муляр, штукатур-лицювальник-плиточник, столяр будівельний, столяр-станочник деревообробних верстатів.

На базі середньої школи за професіями:

машинист по керуванню мостовими кранами, штукатур-лицювальник-плиточник (строк навчання 1 рік), водій транспортних засобів категорій «В», «С» (строк навчання 5,5 місяця, за направленням підприємств).

Заяви подаються в приймальню комісію кожного дня, крім неділі, з 8.00 до 16.00.

Наша адреса: м. Олександрія, вул. Нагорна, 104, СПТУ № 7.

Телефони: 2-83-13, 2-83-17.

КРЕМЕНЧУКське СЕРЕДНЄ ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНЕ УЧИЛИЩЕ ІМЕНІ А. С. МАКАРЕНКА ПРОВОДИТЬ НАБІР УЧНІВ НА 1991—92 НАВЧАЛЬНИЙ РІК

На базі 8 класів зі строком навчання — 3 роки:

1. Швачка-мотористка по пошиттю легкого плаття.

2. Швачка-мотористка по пошиттю трикотажних виробів.

3. Кравець.

На базі 8 класів зі строком навчання 2 роки:

1. Швачка-мотористка по пошиву.

2. Оператор взуттєвого виробництва.

На базі 10 класів зі строком навчання 1 рік:

1. Швачка-моторист-

ка по пошиву легко-

го плаття.

2. Швачка-моторист-

ка по пошиву трико-

тажних виробів.

3. Розкрійник-вируб-

ник (трикотажне ви-

робництво).

Учні, які закінчили

8 класів, забезпечую-

ться харчуванням і

обмундированням, 10

класів — стипендією

в розмірі 70 карбо-

ванців.

За роботи, що ви-

конувалися в процесі

виробничого навчан-

ня, виплачується 50

процентів заробітку.

При училищі є гур-

тожиток.

Час навчання вклю-

чається в загальний

трудоий стаж.

Випускники, які за-

кінчили училище з

відзнакою (10 про-

центів випуску), на-

правляються на ста-

ціонарне навчання в

середні і вищі на-

вчальні заклади.

При училищі пра-

цюють гуртки кудож-

ної самодіяльності:

хоровий, вокальний,

вокально-інструмен-

тальний, танцюваль-

ний, ансамбль юних

барабанщиків. Ство-

рюються окремі гру-

пи, які будуть навча-

тися в музичній школі.

ДЛЯ ВСТУПУ СЛІД ПОДАТИ:

заяву на ім'я дирек-

тора (із вказанням ви-

браної професії), до-

кумент про освіту, ме-

дицину довідку (форма

№ 086-у), шість фото-

карток розміром 3Х4

см, характеристику,

довідку з місця про-

живання та про склад

сім'ї, свідоцтво про

народження (для осіб,

що не досягли 16 ро-

ків), паспорт (по до-

свідченні 16 років).

ПОЧАТОК ЗАНЯТЬ — 1 ВЕРЕСНЯ.

Документи прийма-

ють щодня за адре-

сою: 315307, Кремен-

чук-7, вулиця Карла

Лібкнехта, 137 (біля

головної прохідної ва-

гонобудівного заво-

ду).

Їхати автобусами

№№ 9, 12 до зупинки

«Вагонобудівний за-

вод».

15

3 11 по 17 березня

понеділок

11 БЕРЕЗНЯ

▲ УТ

16.00 — Новини. 16.15 — Музичний фільм «Пасажирка». 17.00 — Документальний фільм «Білі троянди». 17.30 — «На київській хвилі». Інформаційний випуск. 18.00 — Фільм-концерт «Подільські гуляччини». 18.30 — Актуальна намера. 19.00 — Чемпіонат СРСР з футболу. «Динамо» (Київ) — «Торпедо» (Москва). У перерві — Реєстрація. 20.45 — На добраніч, діти! 21.05 — Мелодія Тамарчанин. 21.45 — «Єдиність». Круглий стіл. 22.35 — Музичний фільм «Манускрипт». 23.40 — Вечірній вісник. 00.01 — «Нічний телезал. Художній фільм «Люблю. Чекую. Олена».

▲ ЦТ (I програма)

6.30 — «Ранок». 9.00 — «Контакт». Економічний огляд. 9.15 — Футбольний огляд. 9.45 — «Не люблю — не слухай...». Гумористично-розважальна програма. 10.55 — «Анютині очі» і барські ласки. Художній фільм. 12.00 — ТСН. 12.15 — «Матч дружби в Паризі». Документальний фільм. 13.15 — «Випробування». Художній фільм. 16.45 — «1991 — рік Моцарта». Квінтет мі-бемоль мажор. 17.15 — «Разом з чемпіонами». 17.30 — Дитяча година. 3 уроком німецької мови. 18.30 — «Меридіан». Міжнародні новини. 18.45 — «Шлях до відродження». 19.15 — «Контакт». Економічний вистави театру-студії кіноактора огляд. 19.25 — Прем'єра фільму при кіностудії «Беларусьфільм».

Загублений учнівський квиток № 726, виданий Кіровоградським машинобудівним технікумом на ім'я **ЛУНЬОВА Володимира Сергієвича**, вважати недійсним.

Загублений студентський квиток № 860509129, виданий Кіровоградським Інститутом с/г машинобудування на ім'я **ЧОДІЄ Есоддіна**, вважати недійсним.

Загублений студентський квиток № 90210106, виданий КІСМом на ім'я **БАКУМА Наталі Олександрівни**, вважати недійсним.

Загублений учнівський квиток № 3815, виданий Кіровоградським машинобудівним технікумом на ім'я **САМОЙЛЕНКА Олега Олександровича**, вважати недійсним.

«Гамлет» за трагедією В. Шекспіра. 21.00 — Час. 21.45 — Продовження фільму-вистави «Гамлет». вистави театру-студії кіноактора 23.30 — Прем'єра музичного фільму «Рок-поп у країні 03». 0.30 — ТСН. 0.50 — Нічне ТБ. «Чужий». Художній фільм.

▲ ЦТ (II програма)

10.35 — Музика. 8 кл. М. П. Мусоргський. 11.05 — «Великобританія сьогодні». 12.10 — Грає О. Слободянин. (Фортеліано). 12.40 — «Планета». Міжнародна програма. 17.00 — Мультифільм. 17.15 — Телестудія міст РРФСР. (Волгоград). 17.45 — «Прометей». Фільм-балет на музику О. Сирібіна. 18.10 — Спідвей. Чемпіонат світу. 18.55 — Футбол. Чемпіонат СРСР. «Динамо» (Київ) — «Торпедо». У перерві — 19.45 — Вечірня назна. 20.50 — Колаж. 21.00 — Час. (З сурдоперекладом). 21.45 — «Гончарний круг». Художній фільм. 23.20 — «Чілі і ми». Документальний фільм.

вівторок

12 БЕРЕЗНЯ

▲ УТ

7.30 — Відеоблок «Ранкова мозаїка». (Гімнастика, мультифільм, телеекспрес, музей суднобудування, «Господини на замку», «Мальовнича Україна», музика, погода). 9.00 — Музичний армарок. 10.00 — Документальний фільм «Проводи зими». 10.35 — Шкільний екран. 10 клас. Основи інформатики і обчислювальної техніки. 11.05 — Доброго вам здоров'я. Рецепт лікаря Йотова. Передача II. 11.35 — Кінономедія «За двома зайцями». 12.50 — В. Гаврилін. Пишу свою музику. 13.40 — Живе слово. 16.00 — Новини. 16.35 — На допомогу школі. Історія. 17.05 — Сонячне коло. 17.25 — Агропрот: проблеми, пошуки. (Кіровоград). 18.05 — «Л. Українка. «Копатське літо». 19.00 — Актуальна намера. 19.30 — «Хто ми...». Громадсько-політичний відеотекст. Частина I. 20.45 — На добраніч, діти! 21.00 — Українські пісні. 21.25 — «Хто ми...». Частина 2. 22.25 — Прем'єра художнього фільму «Час збирати наміни». 1 серія. 23.25 — Вечірній вісник. 23.55 — «Нічний телезал». Музичний фільм «Мій дім — мій театр».

▲ ЦТ (I програма)

6.30 — «Ранок». 9.00 — «Актуальний репортаж». 9.15 — Мультифільм. 9.25 — Дитяча година. 3 уроком німецької мови. 10.25 — В. Шекспір. «Гамлет». Фільм-вистава театру-студії кіноактора при кіностудії «Беларусьфільм». У перерві — 12.00 — ТСН. 15.00 — ТСН. 15.15 — «Ненаглядний мій». Художній фільм. 16.45 — «Світ лялькового театру». Передача 1. 17.35 — Дитячий музичний клуб. 18.15 — «Знайомтесь: АСКО». 18.30 — «Меридіан». Міжнародні новини. 18.45 — Політичні діалоги. 19.30 — Мультифільм. 19.40 — Фільм режисера С. Самсонова. «Сутю англіське вбивство». 1 серія. 21.00 — Час. 21.45 — ВІД представляє: «Поле чудес». 22.30 — «Кінопанорама». 23.30 — Позичи. Загада Уолтера Кронкайта. 0.20 — ТСН. 0.40 — Нічне ТБ. «Моя життя». Художній фільм. 1 серія.

Загублений учнівський квиток № 1701, виданий Кіровоградським машинобудівним технікумом на ім'я **МАНДАТ Світлани Михайлівни**, вважати недійсним.

▲ ЦТ (II програма)

10.05 — Французька мова. 2 рік навчання. 10.35, 11.40 — Біологія. 6 кл. Від квітки до насіння. 10.55 — Розминка для ерудитів. 12.00 — «Гончарний круг». Художній фільм. 13.35 — Ритмічна гімнастика. 17.00 — Документальний екран Росії. 18.30 — Мультифільм. 19.00 — «Примирення через кордон». Документальний фільм. 1. 19.45 — Парламентський вісник Росії. 20.00 — Вечірня назна. 20.15 — Ритмічна гімнастика. 20.45 — Російські народні пісні виконує Н. Кригіна. 21.00 — Час. (З сурдоперекладом). 21.45 — «Гнізда». Художній фільм. 23.00 — Авторський вечір Мурада Камілаєва.

середа

13 БЕРЕЗНЯ

▲ УТ

7.30 — Відеоблок. Ранкова мозаїка. (Гімнастика, мультифільм, телеекспрес, «Говори українською», музика, «Майстри гумору» погода). 9.00 — Хореографічний новели. 10.10 — «Зачарована фея». вистава для дітей. 11.10 — «В об'єкті тварини». Телефільм «Ігравішун». 11.40 — Шкільний екран. 10 клас. Українська література. 12.15 — Світ поезії. Ю. Доценко. 12.35 — Все про кіно. 13.55 — Грає Доріна Мангра. 16.00 — Новини. 16.15 — На допомогу школі. Російська література. 16.50 — Український ноєтюр. 17.30 — «На київській хвилі». Інформаційний випуск. 18.00 — «День за днем». (Кіровоград). 18.30 — Народні мелодії. 19.00 — Актуальна намера. 19.30 — «Заплановані зустрічі». Державний суверенітет України і Союзний договір. В пряму ефірі — народні депутати, представники політичних організацій. Телефони для запитань: 22-84-18, 24-34-21. (Кіровоград). 20.45 — На добраніч, діти! 21.05 — Прем'єра телефільму «Портрет». 21.45 — Прем'єра художнього телефільму «Час збирати наміни». 2 серія. 22.50 — Вечірній вісник. 23.20 — «Нічний телезал». Діагн. діагн.

▲ ЦТ (I програма)

6.30 — «Ранок». 9.00 — «Діловий кур'єр». 9.15 — Дитячий музичний клуб. 9.35 — Разом з чемпіонами. 10.10 — «Стежка до біловоддя». Документальний фільм. 10.40 — «Сутю англіське вбивство». Художній фільм. 12.00 — ТСН. 12.15 — «Кінопанорама». 15.00 — ТСН. 15.15 — «Ніч без краю». Художній фільм. 16.20 — «Світ лялькового театру». Передача 2. 17.10 — Російські наспіви. 17.30 — Дитяча година. 3 уроком англіської мови. 18.30 — «Перебудова. Як це було в Японії?». Передача 1. 19.15 — Мультифільм. 19.25 — «Промінад-концерт» представляє... 19.40 — «Сутю англіське вбивство». Художній фільм. 2 серія. 21.00 — Час. 21.45 — Музичний налейдоскоп. 22.15 — Фігурне катання. Чемпіонат світу. Парне катання. 030 — ТСН. 0.50 — Нічне ТБ. «Моя життя». Художній фільм. 2 серія.

▲ ЦТ (II програма)

8.00 — Гімнастика. 8.15 — «І неможливо... можливо». Науково-популярний фільм. 8.35, 9.35 — Природознавство. 3 кл. Пташина

Загублену залікову книжку, видану Кіровоградським машинобудівним технікумом на ім'я **НОВОТОВОГО Наталі Володимирівни**, вважати недійсною.

нарусель. 9.05 — Німецька мова. 1 рік навчання. 10.05 — Німецька мова. 2 рік навчання. 10.35, 11.35 — Загальна біологія. 10 кл. Походження. 11.05 — Наш ходження. «Гнізда». Художній сад. 12.05 — «Де гроші лежать?». Документальний фільм. 17.00 — Пори року. 17.45 — Кінофестиваль «Приз глядацьких симпатій». Прем'єра документального телефільму «Колі зину — я ба-чу». 18.05 — Музичний телебонімент. «Зоряна година». 19.05 — «Примирення через кордон». Документальний телефільм. Фільм 2. 19.55 — Колаж. 20.00 — Вечірня назна. 20.15 — «Об'єкти». Всеросійський фестиваль любительських фільмів. 21.00 — Час. (З сурдоперекладом). 21.45 — «Виставка». Художній фільм. 1 серія. 22.50 — «Чортове колесо». На фестивалі рок-музики «Спрон».

четвер

14 БЕРЕЗНЯ

▲ УТ

7.30 — Ранкова мозаїка. (Гімнастика, мультифільм, телеекспрес, «Цікава новина», музика, разом — одна сім'я). 9.00 — Танцює Л. Семенюк. 9.50 — Мультифільм для дорослих. «Мартинко». «Шлюб». «Ми з жінки». «Гудзик». 10.35 — Шкільний екран. 10 клас. Фізика. 11.05 — Театр і час. Імени Лесі Українки. 11.55 — Для дітей. «Кукурін і Ко». 12.55 — Концерт. 16.00 — Новини. 16.10 — На допомогу школі. Російська література. 16.50 — На тім рушникові. 17.30 — «На київській хвилі». Інформаційний випуск. 18.00 — Концерт дитячої художньої самодільності. 18.30 — Актуальна намера. 19.00 — Чемпіонат СРСР з футболу. «Динамо» (Київ) — «Шахтар» (Донецьк). В перерві — «3 телетайпу МВС УРСР». 20.45 — На добраніч, діти! 21.00 — Лічильні мелодії. 21.20 — Дзвони Чорнобиль. 22.35 — Художній фільм «В'язень замку ІФ». Фільм 1. 23.40 — Вечірній вісник. 01.00 — «Нічний телезал». «Вечір сонати».

▲ ЦТ (I програма)

6.30 — «Ранок». 9.00 — За звешеннями МВС. 9.15 — Мультифільм. 9.40 — Дитяча година. 3 уроком англіської мови. 10.40 — «Сутю англіське вбивство». Художній фільм. 2 серія. 12.00 — ТСН. 12.15 — Фігурне катання. Чемпіонат світу. Парне катання. 15.00 — ТСН. 15.15 — «Літні гостролі». Художній фільм. 16.35 — «Світ лялькового театру». Передача 3. 17.25 — «Про що співають дерева...». Російські народні пісні виконує Т. Крошніліна. 17.40 — «...До 16 і старші». 18.25 — Хоккей. Чемпіонат СРСР. «Динамо» (Москва) — «Спартак». У перерві — 19.05 — «Меридіан». Міжнародні новини. 21.00 — Час. 21.45 — За звешеннями МВС. 22.00 — «Ялта-91». 22.15 — Фігурне катання. Чемпіонат світу. Чоловіки. Довільна програма. 0.30 — ТСН. 0.50 — Нічне ТБ. «Моя життя». Художній фільм. 3 серія.

▲ ЦТ (II програма)

8.00 — Гімнастика. 8.15 — «Геометричні фантазії». Науково-популярний фільм. 8.35, 9.35 — Загальна біологія. 11 кл. Естафета життя. 9.05 — Іспанська мова. 1 рік навчання. 10.05 — Іспанська

Загублену залікову книжку, видану Кіровоградським машинобудівним технікумом на ім'я **ЕРЕМЕНКО Олени Альбертівни**, вважати недійсною.

мова. 2 рік навчання. 10.35, 11.35 — Біологія. 8 кл. Хижі звірі. 11.00 — Світ грошей Адама Сміта. 12.00 — «Затишшя». Художній телефільм. 1 і 2 серії. 14.10 — Ритмічна гімнастика. 17.00 — Маленький концерт. 17.15 — «Зелена лампа». Геній Росії — Пушкін. 17.45 — Ритмічна гімнастика. 18.15 — «Ключ до світового ринку». 18.45 — «Примирення через кордон». Документальний телефільм. Фільм 3. 19.45 — Парламентський вісник Росії. 20.00 — Вечірня назна. 20.15 — Концерт намерного оркестру Грузії. Художній керівник і головний диригент Л. Ісанадзе. 21.00 — Час. (З сурдоперекладом). 21.45 — «Виставка». Художній фільм. 2 серія. 22.55 — «Вертикаль». Документальний телефільм. «Варлаам Шаламов. Кіляна моїх миттів».

п'ятниця

15 БЕРЕЗНЯ

▲ УТ

7.30 — Відеоблок. Ранкова мозаїка. (Гімнастика, мультифільм, телеекспрес, «Цікава новина», музика, разом — одна сім'я). 9.00 — Танцює Л. Семенюк. 9.50 — Мультифільм для дорослих. «Мартинко». «Шлюб». «Ми з жінки». «Гудзик». 10.35 — Шкільний екран. 10 клас. Фізика. 11.05 — Театр і час. Імени Лесі Українки. 11.55 — Для дітей. «Кукурін і Ко». 12.55 — Концерт. 16.00 — Новини. 16.10 — На допомогу школі. Російська література. 16.50 — На тім рушникові. 17.30 — «На київській хвилі». Інформаційний випуск. 18.00 — Концерт дитячої художньої самодільності. 18.30 — Актуальна намера. 19.00 — Чемпіонат СРСР з футболу. «Динамо» (Київ) — «Шахтар» (Донецьк). В перерві — «3 телетайпу МВС УРСР». 20.45 — На добраніч, діти! 21.00 — Лічильні мелодії. 21.20 — Дзвони Чорнобиль. 22.35 — Художній фільм «В'язень замку ІФ». Фільм 1. 23.40 — Вечірній вісник. 01.00 — «Нічний телезал». «Вечір сонати».

▲ ЦТ (I програма)

6.30 — «Ранок». 9.00 — Хоккей. Чемпіонат СРСР. «Динамо» (Москва) — «Спартак». 11.15 — «...До 16 і старші». 12.00 — ТСН. 12.15 — Фігурне катання. Чемпіонат світу. Чоловіки. Довільна програма. 15.00 — ТСН. 15.15 — «Де б не працювати». Художній телефільм. 16.30 — «Якщо вам після...». 17.15 — «Овита в СРСР». 17.45 — Наш сад. 18.15 — Програма «ВІД». 18.30 — «Меридіан». Міжнародні новини. 18.40 — «Пряма розмова». Союзний договір — шлях до згоди. Телеміст «Москва — Алма-Ата — Рига — Мінськ — Казань — Челябинськ — Донецьк — Петрозаводськ — Кишинів — Грозний». 19.40 — Прем'єра художнього телефільму «Далеко-далеко». 21.00 — Час. 21.45 — Програма «ВІД». У перерві — 0.00 — ТСН. 1.00 — С. Михалков «Відлучня». Фільм-вистава театру Радянської Армії.

▲ ЦТ (II програма)

8.00 — Гімнастика. 8.15 — «У грядущих» Науково-популярний фільм. 8.35, 9.35 — Музика. 7 кл. Ф. Ліст. 9.05 — Англіська мова. 1 рік навчання. 10.05 — Англіська мова. 2 рік навчання. 10.35, 11.35 — Музика. 3 кл. Е. Ліст. «Пан Гітта». 11.05 — Золотий 12.05 — «Виставка». Художній фільм. 1 і 2 серії. 14.15 — Теле-

Загублений учнівський квиток № 976, виданий Кіровоградським машинобудівним технікумом на ім'я **ТОКАРЕНКА Сергія Вікторовича**, вважати недійсним.

студії міст РРФСР. (Казань). 17.00 — Мультифільм. 17.15 — Прем'єра документального телефільму «Російські німіці». 18.25 — Футбол. Чемпіонат СРСР. «Торпедо» — «Спартак» (Москва). У перерві — 19.15 — Колаж. 20.20 — Вечірня назна. 20.35 — Виступ ансамблю «Дністрини». 20.45 — Спорт для всіх. 21.00 — Час. (З сурдоперекладом). 21.45 — Фігурне катання. Чемпіонат світу. Довільний танець.

субота

16 БЕРЕЗНЯ

▲ УТ

7.30 — Новини. 7.45 — Співає ансамбль «Славутич». 9.15 — Ритмічна гімнастика. 8.35 — Концерт самодіяльної капели бандуристів. «Кобзар». 9.30 — «Джерело». 10.25 — Фільм-концерт «Співаюча земля». 11.15 — Література наших днів. 11.50 — Музичний глобус. 12.35 — Новини. 12.50 — Вперше на екрані УТ. Художній фільм «Сіроманець». 14.15 — Доброго вам здоров'я. Увага: гострі кишкові інфекції. 14.45 — «Золоті ворота». 15.40 — Обговорюємо проєкт Союзного договору. Круглий стіл. 17.10 — Відеофільм-вистава «Сподіватися». 19.00 — Актуальна намера. 19.30 — Телегурнір «Сонячні кларнети». 20.45 — На добраніч, діти! 21.00 — Чемпіонат СРСР з футболу. «Металург» (Запоріжжя) — «Металіст» (Харків). 2-й тайм. 21.45 — Художній фільм «В'язень замку ІФ». Фільм 1. 2 серія. 22.50 — Вечірній вісник. 23.20 — «Нічний телезал». Ю. Нагібін. «Заступниця». Вистава.

▲ ЦТ (I програма)

6.30 — Виступає ансамбль «Налина». 6.45 — Мультифільм. 7.15 — Спорт для всіх. 7.30 — Ритмічна гімнастика. 8.00 — Ранкова розважальна програма. 8.30 — Наш сад. 9.00 — ТСН. 9.15 — Прем'єра фільму-концерту «Зачаровані пісню». 9.45 — «Охоронна грамота». Історія одного музею. 10.15 — «Бурда моден» пропонує... 10.45 — Ранкова зоря. 11.45 — 3 золотого фонду ЦТ. О. М. Островський. «На всьому мудреця доволі простоти». Фільм-вистава Малого театру Союзу РСР. 15.00 — ТСН. 15.15 — Сходили. 16.30 — У світі казок і пригод. «Мар'я — майстерниця». 18.00 — Міжнародна панорама. 18.45 — Мультифільм для дорослих. 18.50 — «Я вам заспіваю». Пісні О. Качанової. 19.35 — Вперше на екрані ЦТ. Художній фільм «Двоє і одна». 21.00 — Час. 21.45 — Фігурне катання. Чемпіонат світу. Жінки. Довільна програма. 23.00 — «Сан-Ремо інтернейшн-91». Концерт гостей фестивалю. 0.40 — ТСН. 1.00 — Нічне ТБ. «Остання справа комісара Берлана». Художній фільм. 1 і 2 серії.

▲ ЦТ (II програма)

8.00 — Гімнастика. 8.15 — Стріли в воду. Матч збірних команд СРСР, США, КНР, Німеччини. 8.55 — Прем'єра документального телефільму «Заложники». 9.30 — Російська мова. 10.00 — Відеоанал «Співдружність». Презентація програм Тадицького телебачення. 13.30 — «Плюс одинадцять». Відеоанал. 17.00 — Педагогіка для всіх. 18.00 — Футбол. Чемпіонат СРСР, ЦСКА — «Динамо» (Москва). У перерві — 18.45 — Парламентський вісник Росії. 19.50 —

Загублене 28 лютого ц. р. посвідчення учасника Великої Вітчизняної війни № 166107, видане Кіровоградським міськвиконкомом на ім'я **ТЮТЮННИК Васи Олександровича**, вважати недійсним.

«Живописи мислен по своей части». Документальний телефільм. 20.00 — Вечірня назна. 20.15 — «1991 — рік Моцарта». Духовні твори. 21.00 — Час. (З сурдоперекладом). 21.45 — «Хворий, та його ді». Художній телефільм. 1 і 2 серії. 23.45 — Стріли в воду. Матч збірних команд СРСР, США, КНР, Німеччини.

неділя

17 БЕРЕЗНЯ

▲ УТ

7.30 — Новини. 7.45 — Ритмічна гімнастика. 8.05 — Фільм-концерт «Не журись». 8.30 — «У неділю вранці». Інформаційно-музична програма. 9.30 — «Чиста криниця». Республіканське дитяче фольклорне свято. 10.15 — Художній фільм «Непереможний». 11.25 — По сторінках дитячого кіножурналу «Ералаш». 12.05 — Новини. 12.20 — Р. Кудлик. Б. Янівський. «Лис Микита». 14.05 — «Здрастуй, хор!» 14.35 — Село і люди. 15.15 — «Ви нам писали». Музична передача за листами глядачів. 16.00 — Служба солдату. 17.00 — Чемпіонат СРСР з хокею. «Соїл» — «Динамо» (Москва) та телеспортсмена. 19.15 — Актуальна намера. 19.45 — Невідомий театр. А. Бучма. 20.50 — На добраніч, діти! 21.05 — Композитор А. Горчинський. 21.50 — Художній фільм «В'язень замку ІФ». Фільм 2. 23.20 — Вечірній вісник. 23.50 — «Нічний телезал». Свято балюго танцю.

▲ ЦТ (I програма)

8.00 — ТСН. 8.15 — Ритмічна гімнастика. 8.45 — Тираж «Спортлото». 9.00 — 3 ранку раненько. 10.00 — Зліт солдатських матерів у Колонному залі Будинку спілок. 11.00 — Ранкова розважальна програма. 11.30 — «Клуб мандаринів». 13.00 — Сільська година. 14.00 — Здоров'я. 14.30 — Це ви можете. 15.00 — ТСН. 15.15 — Концерт Державного намерного оркестру СРСР під керуванням В. Третякова. 15.40 — Прем'єра хроніально-документального телефільму «А далі океан». 16.55 — Нове покоління вибирає. Телевізійна гра «Шанс». 18.10 — «Уолт Дісней представляє». 19.00 — Запам'ятай пісню. Для дорослих і дітей. 19.15 — «Казки... Казки... Казки старого Арбата». Художній фільм. 21.00 — Час. 21.45 — Фігурне катання. Чемпіонат світу. Показові виступи. 23.45 — Футбольний огляд. 0.15 — ТСН. 0.35 — Нічне ТБ. «Ніхто не замінить тебе». Художній фільм.

▲ ЦТ (II програма)

8.00 — На зарядку ставай. 8.20 — Кінопубліцистика союзних республік. Документальний телефільм «Мартинко». 8.40 — Грає Л. Берман (Фортеліано). 9.30 — «Плюс одинадцять». Відеоанал. 13.00 — Хоккей. Чемпіонат СРСР. 15.15 — «Байки С. Михалкова». Мультифільм. 15.30 — «Ой, друзі, мої друзі». Пісні на вірші С. Осіашвілі. 17.00 — «Планета». Міжнародна програма. 18.00 — «Грай, гармонь». 19.05 — «Світ, в якому ми живемо». Фільм режисера О. Габрієловича. «Кіно нашого дитинства». 19.55 — Колаж. 20.00 — Вечірня назна. 20.15 — Стріли в воду. Матч збірних команд СРСР, США, КНР, Німеччини. 21.00 — Час. (З сурдоперекладом). 21.45 — Авторське телебачення.

Загублений учнівський квиток № 1741, виданий Кіровоградським машинобудівним технікумом на ім'я **ГОЙМАНА Юрія Олександровича**, вважати недійсним.

НА ДОЗВІЛЛІ

Фемінізми-перлюкізми

Невже жінка винна, що вона — жінка?

Жінка терпить, терпить, терпить, а потім не витримує і... починає терпіти спочатку.

Ким би чоловік не був, все одно він залишається лише чоловіком. Якщо жінка називає свого чоловіка найрозумнішим — вона певна, що більшого телепія їй не знайти.

Деякі з жінок просто не готові до подружнього життя з такими безпомічними чоловіками.

Джентльмен завжди любить лише одну жінку, іншим він просто не може відмовити...

О. ПЕРЛЮК,
лірик-сатирик.

м. Кіровоград.

Сміється Габрово...

У габровця заболів зуб. Він вирішив його вирвати. Заїдавши до приватного лікаря, він, по-перше, спитав, скільки це коштуватиме.

— Вирвати зуба — п'ять левів. За електрику, бо тепер вечір — один лев, разом — шість левів, — пояснив лікар.

— Гарзді! — сказав габровець. — У такому разі прийду завтра вдень.

* * *

Габровець повіс свою дружину до лікаря, щоб той видавив їй гланди.

— Гланди слід було видавити, коли ваша дружина була ще дитиною, — сказав лікар після операції.

— Невже? — мовив габровець. — Дуже вдячний вам. У такому разі рахунок за операцію пошліть моєму тестеві.

* * *

Офіціант: Клієнт скаржиться, що в страві знайшов слимака.

Хазяїн габровець: Гарзді, запиши і його в рахунок.



Запорізький фемінолюб, лауреат всеукраїнських конкурсів карикатури Валентин Дружнині їдять кіровоградок з їхнім професійним сентом і бачать танці ж логічності буття, як своїм героїнам.

VIDEO

м. Кіровоград, вул. Полтавська, 74.

НЕДІЛЯ, 10 БЕРЕЗНЯ

10.00 «Єнот і втрачена зірка». Мультфільм.

11.30 «Ультрафорс». Бойовик.

13.30, 17.30 «Новий кулак люті». Бойовик. У головній ролі Д. Чен.

15.30 «Угорі за течією ріки». Комедія.

19.30 «Чужі». Фантастика.

21.30 «Приватні уроки». Еротика. В головній ролі Сільвія Крістелл.

ПОНЕДІЛОК, 11 БЕРЕЗНЯ

10.00 «Аліса в Країні Чарів».

11.30 «Поліцейська і злодій». Комедія.

13.30, 17.30 «Поліцейська історія». В головній ролі Д. Чен.

15.30 «Командо». Бойовик.

19.30 «Військова академія». Комедія.

21.30 «Ніколи не зарікайся». (Джеймс Бонд — агент 007).

ВІСІТОРОК, 12 БЕРЕЗНЯ

10.00 «Олімпійські ігри звірів». Мультфільм.

11.30 «Циган». В головній ролі Ален Делон.

13.30, 17.30 «Покровитель». В головній ролі Д. Чен.

15.30 «Знак тиші». В головній ролі Ч. Норріс.

19.30 «Поліцейська академія». 1 серія. США. Комедія.

21.30 «Восьминіжка». (Джеймс Бонд — агент 007).

СЕРЕДА, 13 БЕРЕЗНЯ

10.00 «Пінокіо». Мультфільм.

11.30 «Мовчазна флейта».

13.30, 17.30 «Мої щасливі зірки». В головній ролі Д. Чен.

15.30 «Близнюки». В головній ролі А. Шварценеггер.

19.30 «Поліцейська академія». 2 серія. США. Комедія.

21.30 «Алмази запинаються назавжди». (Джеймс Бонд — агент 007).

ЧЕТВЕР, 14 БЕРЕЗНЯ

10.00 «Срібні вступни». Мультфільм.

11.30 «Мисливець». Бойовик.

13.30, 17.30 «Бійка в Бетлірмі». В головній ролі Д. Чен.

15.30 «Брейкер, брейкер». В головній ролі Ч. Норріс.

19.30 «Поліцейська академія». 3 серія. США. Комедія.

21.30 «Живі і помри». (Джеймс Бонд — агент 007).

П'ЯТНИЦЯ, 15 БЕРЕЗНЯ

10.00 «Попелюшка». Мультфільм.

11.30 «Битва зброї». США. Вестерн.

13.30, 17.30 «Червона спека». В головній ролі А. Шварценеггер.

15.30 «Точне злучення». В головній ролі Д. Чен.

19.30 «Поліцейська академія». 4 серія. США. Комедія.

21.30 «Ліше для твоїх очей». (Джеймс Бонд — агент 007).

СУБОТА, 16 БЕРЕЗНЯ

10.00 «Спляча красуня». Мультфільм.

11.30 «Хто змусив тебе це робити!». Комедія.

13.30, 17.30 «Загін фантастичного призначення». У головній ролі Д. Чен.

15.30 «Око за око». У головній ролі Ч. Норріс.

19.30 «Поліцейська академія». 5 серія. США. Комедія.

21.30 «Живі вогні». (Джеймс Бонд — агент 007).

НЕДІЛЯ, 17 БЕРЕЗНЯ

10.00 «Гулівер». Мультфільм.

11.30 «Малюк карате-3». Бойовик.

13.30, 17.30 «Новий кулак люті». У головній ролі Д. Чен.

15.30 «Кіборг — убивця». У головній ролі А. Шварценеггер.

19.30 «Поліцейська академія». 6 серія. США. Комедія.

21.30 «Місячний гонимий». (Джеймс Бонд — агент 007).



Продовження. Початок з №1 за 1990 р. №12 1-9 за 1991 р.)

О том, как влиял в этом смысле Распутин на Николая II, — А. Н. Хвостов сообщил той же Следств. Комиссии два случая, стоящих на границе анекдота. Первый случай: — Сидит Распутин совершенно пьяный. Приехал опохмелиться. Утром ему было очень снучно, и он позвал своих сыновей к себе — чай пить. А тем очень приятно: вместо того, чтобы сидеть на лестнице — лучше у него посидеть; для него же эта компания была: Вот они сидят, пьют чай, у него голова болит. Кто-то из этих господ спрашивает его: «Что ты, Григорий Ефимович, грустный? Что задумался?». Он говорит: «Сказано мне подуматься: как быть? Государственной Думой. Я совершенно не знаю, а как ты думаешь?». Тот говорит: «Мне нельзя думать об этом, а то мне от начальства влетит...». Распутин говорит: «А знаешь что? Я его пошлю самого в Думу: пускай поедет, откроет, и ничто ничего не посмеет сделать...». После этого мне стало смешно, — признавался Хвостов, — когда несколько членов Государственного Совета приписали себе влияние в Ставке на то, что состоялось это посещение Государственной Думы... Вот в чем был трагизм положения! Его воля была подавлена. Я утверждаю, что воля его была иногда подавлена также гипнотическим. Удавалось только на минуту вывести из гипноза.

Другой случай «действия под гипнозом» Николай II состоял, по проверке Хвостова, в следующем: — Хвостов сделал «всеподданнейший» доклад в необходимости сенаторской ревизии железных дорог, указав на ген. Нейгардта как на желательного ревизора. В это время состоялось назначение Трепова, который, разойдясь в этом вопросе с Хвостовым, отправился в Ставку и выхлопотал там у царя отмену ревизии. «Мое положение, — вспоминал Хвостов перед Следств. Комиссией, — получилось странное: я выхлопотал эту ревизию, Нейгардту сказал, тот передал... Началась междоусобственная история! На императора это страшно подействовало, и ему неловко стало, что я попросил, он согласился, а затем — отменил. Тогда он посоветовался с Григорием, как рассказывал сам Григорий: со мной, — он говорит, — папашка советовался: как быть? — он обидел «внутреннего», но и «железного» не хочет обидеть... Но я ему сказал: ты их позови, поставь рядом, да не приказывай, а скажи: — «будьте вы в мире, — что вам ссориться — будьте по-боями...». Когда я этот рассказ получил, я посмеялся... Через несколько дней я еду с очередным докладом (обыкновенно доклады были в 5 час., тут почему-то в 11 час.). Доклад был очень краткий. Меня просят подождать в приемной. Минут через 10 является Трепов. Нас зовут вместе в кабинет, и тут происходит буквально повторение того, над чем я, за три дня перед тем, смеялся! Вошел император, обратился к нам и говорит: — «Господа, я вам не приказываю, а вас прошу убедительно, — для пользы России, — этого не делать, этих контролей отменить, поторопиться... После этих двух фактов могло ли быть у меня сомнение в том, что там гипнотическое влияние?»

Была ли возможность для Николая II выйти из того гипнотического круга, какой очертила вокруг него властная рука Распутина? — Мог ли вообще Николай II «меть» хоть малейшее представление о том, чья именно воля руководит им в том или другом «его» царском решении?

По-видимому — да, и мы уже знаем, за чью волю почитал царь волю Распутина: — «святой» мог внушить ему, — думал он, — лишь «божественную» волю; — при этом слабовольным монархом совершенно упускалось из виду, что именно внушил ему прежде всего веру в «святость» самого гипнотизера.

«Подвергающийся внушению, — учит проф. А. Форесть, — получает такое впечатление, как будто не только воля гипнотизирующего, но и его собственная диктует ему данное стремление или желание, которое зафиксировано в чрезвычайно приятно или, по крайней мере, является неизбежным для него и обязательным. В чувстве подающегося влияния, что особенно свойственно женщине, есть своего рода удовольствие, которое нередко сочетается с пассивными чувствами половой любви, большей частью у женщины».

Этими последними словами А. Форесть как бы подсказывает нам уже разгадку, почему именно Александра Федоровна была всегда первой в послушании «старцу», не только сама повинувшись ему рабски, но внушая такое повиновение и своему «благоверному».

Эти же слова А. Форесть подтверждают и определение Распутинского гипнотизма, сделанное знаменитым В. М. Бехтеревым в его статье «Распутинство и общество великодушных дам».

«В заключение скажу, — говорит Бехтерев в этой статье, — что если кто и хотел бы понимать все, что известно относительно покорности дам высшего общества грубым мужиком Распутиным с точки зрения гипнотизма, то он должен не забывать, что, кроме обыкновенного гипнотизма, есть еще «половой» гипнотизм, каким очевидно обладал в высокой степени старец Распутин».

Насколько известно, «старец» никогда не прибегал к целым внушениям, и усыплению своих невольных «пациентов». Но усыпление, в сущности, и не нужно вовсе при внушении, для того, чтобы имел место гипноз. — Нет разницы между внушением наяву и гипнозом — учил А. Форесть еще в самом начале этого века. «Как гипнотизм, так и внушение в состоянии бодрствования должно считать однозначными», — повторит он вновь в своем исследовании «Половой вопрос».

«Силою гипнотизировать и внушать, — говорит д-р Г. Стінер, — обладает всякий кто имеет силу или дерзость импонировать, приказывать, угрожать, но в особенности тот, кто бессознательно, но неуклонно верит в свое призвание повелевать, а вместе с тем умеет быстро уловить слабость воли, подчиняемость и сумеречность в другом «я» и кто обладает тактом и опытом, чтобы использовать слабость противника...».

Можно подумать, что д-р Г. Стінер, в этом психологическом портрете, имел перед собой модель самого Распутина: — так подходит все сказанное в этом абзаце и характерным чертам нашего сибирского «чародея».

(Далі буде)

«Молодой коммунар» — информационно-публицистический еженедельник. Учредитель — Кировоградский обком ЛКСМУ (МДС). На украинском языке.



НАША АДРЕСА:
316050, МПС,
м. Кіровоград,
вул. Луначарського, 36.



Телефон: редактора — 22-54-26; відповідального секретаря — 22-27-65; секторів: економіки та екології — 22-04-84, культури і моралі — 22-29-92, комсомольського життя та політики — 22-04-84, учнівської та студентської молоді — 22-59-82, соціальних проблем — 24-66-79; фотолaboratorії — 24-94-94; коректорської — 23-61-83, оголошень — 22-59-82.

Редактор

М. ШВОРАК

Друкарня Імені Г. М. Димитрова видавництва «Кіровоградська правда» Кіровоградського обкому Компартії України, м. Кіровоград, вул. Гліни, 2.

Газета виходить щосуботи.

Зам. № 153.

Індекс 61103. Тираж 16 500.